…ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

УРЯТ ҮНЭН

…СС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 48 (9802) | 1962 оной февралиин 25, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

1962 ОНОЙ мартын 18-да СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ hУНГАЛТА

КОММУНИСТНУУД БОЛОН НАРТИЙНАБЭШЭ ХҮНҮҮДЭЙ БАТА НЭГЭДЭЛ

…-эй ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ hУНГАХА …УУЛИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИССИДА

…й зургаадахи зарлалай Верховно Соведтэ hунга…ин Центральна комиссиин ээлжээтэ заседани …23-да Москвада боложо, нүхэр В. В. Гришин тү…hуугаа. hунгуулиин кампаниин мүнөөнэй шатада …рим асуудалнуудые комисси хаража үзөө.

…Соведэй депутадта кандидадуудые бүридхэлдэ …гүүд гаргагдаа. Депутадта кандидадуудые бү…баhан тухай hунгуулиин Окружной комиссинуу…н материалнууд дээрэhээ хаража үзэхэдэ, hун…й дүримэй эрилтэнүүдтэ хүсэд тааруугаар ниитын …нууд, ажалшадай бүлгэмүүд депутадта кандида…жүүлhэн байна. Депутадта кандидадууд бултадаа …соогоо бүридхэлдэ абтаа. Бүридхэлдэ абтаhан …д тухай мэдээнүүд хэблэлдэ толилогдоhон байна. …уудалаар элидхэл хэhэн hунгуулиин Центральна …түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Н. А. Муравьева …дэсээ. Түрүү хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай, …теллигенциин түлөөлэгшэдэй дундаhаа ороной …дые, ниитын болон гүрэнэй элитэ ажал-ябуулаг…СР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидаду…шад дэбжүүлээ гэжэ кандидадуудые бүридхэлдэ …ай материалнууд эли тодоор гэршэлэн харуулжа

…Соведтэ hунгаха № 654 Кокандска hунгуулиин …ациональностьнуудай Соведтэ hунгаха № 186 Кау…нэгэй hунгуулиин округто, Союзай Соведтэ hунга… Нахичеваньска hунгуулиин округто СССР-эй Вер…дэй hунгалтада бэлэдхэлэй ямараар хэгдэжэ бай…нсси танилсаа.

…уудалаар hунгуулиин Окружной комиссинуудай …д нүхэд И. С. Бакиматов, Ю. П. Тамашаускас, …ханов, тэрэшэлэн hунгалтада бэлэдхэлтэй танил…да дурсагдаhан hунгуулиин округуудта ошожо …гуулиин Центральна комиссиин гэшүүд нүхэд … Ф. А. Касараускене, А. А. Джафаров гэгшэд мэ…е хээ.

…лиин бүхы участогуудые бюллетенүүдээр хаhа саг …ха, hунгуулиингаа эрхые эрхэтэдэй бэелүүлхэ шу…ла эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн бологшо hунгагша…удые шалган тодорхойлхын хойноhоо хиналта хэ…эн дуугаа үгэлгын болохо үдэр, мүн hунгалтын …тын үедэ hунгуулиин бүхы комиссинуудай хүдэл…ин hайнаар эмхидхэхэ асуудалнуудта тусгаар ан…уулхыень hунгуулиин Окружной комиссинуудта … Центральна комисси hанамжалан дурадхаа.

…лиин участогуудай эмхидхэгдэhэн, hунгуулиин …комиссинуудай составай баталагдаhан тухай, тэ…гагшадай списогуудые зохёолго тухай, списогууд…даhан hунгагшадай тоо тухай СССР-эй Верховно …езидиумэй Секретарь нүхэр М. П. Георгадзе hун…нтральна комиссида элидхээ.

… үгэхэ үдэр замда ябаха холын замай пассажир…уудта hунгуулиин участогуудай байгуулагдаhан …шэлэн түмэр замай томо станцинуудта hунгуулиин …ай байгуулагдаhан тухай СССР-эй Зам харилсаа…рын орлогшо нүхэр Н. А. Гундобинай элидхэлые … Центральна комисси шагнаhан байна.

… 18-да замда ябаха эрхэтэдэй hунгалтада хабаа…гахын тулада холын замай пассажирска поезд… hунгуулиин участок байгуулагдаха юм. Утын зам…пассажирнуудые хангахын тулада түмэр замай то…уудта үшөө 107 hунгуулиин участок байгуулагдаха. …Соведтэ болон Национальностьнуудай Соведтэ …нгуулиин зохихо округуудта холын замай поезд…айгуулагдаhан hунгуулиин участогуудые хамаа…ай hунгуулиин Центральна комисси шиидхэбэри

…й Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Агаарай … флодой главна управлениин начальник нүхэр …новой мэдээсэhэнэй ёhоор самолёдто hуужа яба…жирнуудай, холын замай пассажирнуудай, тэрэшэ…дуудай экипажай гэшүүдэй СССР-эй Верховно …галтада хабаадалгые хангахын тулада Агаарай … флодой аэропортнуудта 89 hунгуулиин участок …ха.

…тын үдэр тамаржа ябаха транспортна болон зага… суднанууд дээрэ hунгуулиин участогуудай бай… тухай СССР-эй Далайн флодой министрын ор… Ю. В. Савинов, СССР-эй Госпланай дэргэдэхи …лахын главна управлениин таhагай начальник … Куликов hунгуулиин Центральна комиссида элид…

…д, холын полярна станцинууд дээрэ байдаг, мүн …удтэ хабаадажа ябаhан ажалшадай коллекти…Р-эй Верховно Соведэй hунгалтада хабаадалгые …далнууд хаража үзэгдөө. Эдэ коллективүүд hун…иин ёhоор hунгуулиин тус тус округуудта бэшэг…

…иин комиссинуудтай холбоо барисаа байгуулгые …ай СССР-эй Хэлхээ холбооной министр Н. Д. …идхэлые hунгуулиин Центральна комисси шаг…лэн бусад асуудалнууд хаража үзэгдөө.

…эй министерствонүүд болон зургаануудай хүтэлбэ… советскэ организацинуудай, олониитын, хэблэлэй …д hунгуулиин Центральна комиссиин заседанида …а.

(ТАСС).

Джон Ф. Кеннедидэ Н. С. ХРУЩЕВОЙ эльгээhэн бэшэг

Джон Ф. Кеннедидэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ бэшэг эльгээгээ. Энэнь комитедэй хүдэлмэриин эхиндэ правительствонуудые гү, али гүрэнүүдые толгойлогшонорой хабаадалсаха тухай совет ороной үүсхэлтэй дашарамдуулан, США-гэй президентын эльгээhэн бэшэттэ харюу болоно. Буу зэбсэг хуряаха талаар 18 гүрэнэй түлөөлэгшэдhөө бүридэhэн комитедэй хүдэлмэриин эхилхэдэ энэ комитедтэ түлөөлэгдэhэн оронуудай правительствонуудые (гүрэнүүдые) толгойлогшонорой хабаадаха тухай Советскэ правительствын дурадхалые США-гэй президент Джон Ф. Кеннедиин буруушаан хандаhанда урмаа хухарhанаа Н. С. Хрущев бэшэг соогоо элирхэйлэн мэдүүлээ.

Буу зэбсэг хуряаха талаар хэлсээнэй үедэ тохёолдоhон байдалые правительствонуудые толгойлогшонорой хаража үзэхын урда тээ али али талын хараа бодолые элирхэйлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ зэргэтэй гэжэ США-гэй президентын хэлэhые үнэмшэсэтэй бэшэ гээд Н. С. Хрущев бэшэг соогоо нэрлэhэн байна. Үшөө юушьеб нэмэжэ элирхэйлхэ хэрэгтэй гэжэ танай хэhэн мэдүүлгэ минии урмые ехээр хухалаа гэжэ хэлэхэ байнаб гээд Н. С. Хрущев бэшэнэ. Хараа бодолнуудые элирхэйлхэ ябадалhаа буу зэбсэг хуряаха хэрэгэй мүнөө хүрэтэр саашаа гараагүй байhаниинь тон тааруугүй байна бшуу. Бэе бэсынгээ хараа бодолые хэды шэнээн саг соо элирхэйлжэ, шэнжэлэн тодорхойлжо болохо байна гээшэб. Арбан табан жэлэй турша соо үргэлжэлhэн хэлсээнүүд, элдэб тушаалтадай уулзалганууд, холбоо барисаанууд, хизааргүйгөөр үргэлжэлдэг арсалдаанууд болон үгэ буляалдаанууд үнэндөө энээндэ зорюулагдаhан байна бшуу.

Хараа бодолнуудые зарим нэгэшүүл элирхэйлхэ ёhотой гэжэ хэлэхэ гээшэ буу зэбсэг хуряалга тухай хэлсээе бодотоор хэхэ hэдэлгэhээ юрэл арсаhан удхатай болоно гээд Советскэ правительствын толгойлогшо тэмдэглэнэ.

Ямар нэгэн зэргээр бэе бэедээ этигэлсэхэ, сэхэ үгээ ойлголсохо ябадалые аюулгүй байдалайнь түлөө өөhэдынгөө оронуудай арадуудай үмэнэ эгээн ехэ харюусалгатай хүнүүд түйлажа шадаха байна. Иигэжэ этигэн үгээ ойлголсонгүйгөөр буу зэбсэг хуряаха тухай асуудал урагшатайгаар шиидхэхэ аргагүй байна бшуу. Имагтал правительствонуудые (гүрэнүүдые) толгойлогшонор нимэ харюусалгатай байна. Тиихэдэ, хүсөө үзэлсэхэ сагай ерээ гээшэ hаань, тэдэнэй нилээд олониинь өөhэдынгөө оронуудай зэбсэгтэ хүсэнүүдые толгойлхо ёhотой байна. Правительствонуудые толгойлогшонор нюураараа уулзаад лэ байгаа hаа, бэе бэеынгээ эрмэлзэлгые бүри hайнаар ойлгожо, бэе бэедээ үлүү ехээр этигэлсэдэг болоно шадаха гэжэ тодоруулхые оролдоhонойшье хэрэггүй байна. Энээнhээ уламжалан шэнэ hанал бодолойшье түрэжэ болохо байhые хэн мэдэхэб гээд Н. С. Хрущевэй бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Буу зэбсэг хуряаха асуудалаар үгээ ойлголсохын тулада правительствонуудые толгойлогшонорой дура хүсэлөө гарган хэлсээндэ бата бэхи үндэhэ hуури табяагүй hаань, правительствода, өөрынгөө оронуудай арадуудта хэршье хүндэтэй байгаа hаа, министрнүүд, мүн ямаршье тушаал зэргэтэй бусад түлөөлэгшэд юушье түйлажа шадахагүй гээд СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ онсолон тэмдэглэнэ.

18 ороной комитедтэ хэлсээ хэхэ США-гэй делегациие толгойлхые Кеннеди хүсэнэгүй, өөрынгөө хараа бодолые тайлбарилхадаа зохихо бэлэдхэл хэгдээгүй гэhэн шалтаг зорюута дурдаhан байна. Энэнь юун тухай гэршэлжэ үгэнэб гэхэдэ, буу зэбсэг хуряаха асуудалаар хэлсээ баталхаар США-гэй президент хүсэд шиидэнги бэшэ байна. Буу зэбсэг хуряаха талаар хэлсээ баталхаар баруун гүрэнүүд үшөөл бэлэн болоогүй байна гээшэ ха, тиимэhээ США-гэй президент тус асуудалаар хэгдэхэ хэлсээнhээ мүнөө дээрээ хажуу тээ байбал таарамжатай гэжэ бододог байна гээд Н. С. Хрущев тэмдэглэhэн байха юм.

Буу зэбсэгэй хойноhоо хиналта тогтоохо асуудалаар СССР США хоёрой хоорондо алгасалдаанай гарадаг тухай тогтоходоо, СССР-эй правительствые толгойлогшо иигэжэ тэмдэглэнэ. США болон тэрэнэй союзнигууд хадаа буу зэбсэг хуряалгын ёhотойгоор эхилхын бүри урда тээ Советскэ Союз өөрынгөө бүхы зэбсэгтэ хүсэнүүдые хиналта доро үгэhэй, ороноо хамгаалха бүхы системые элирхэйлжэ үгэhэй гэжэ хүсэдэг байжа болоо ха. Хиналта тухай асуудалда иимэер хандаха болоо hаа, таанад юушье түйлажа шадахагүйт, бидэнэр иимэ хиналтые зүбшөөхэгүйбди гэжэ сэхэ руунь хэлэхэ ёhотойб гээд Н. С. Хрущев мэдүүлhэн байна. Буу зэбсэг хуряаха тухай хэлсээнэй дүүргэлтын хойноhоо уласхоорондын тон шанга хиналта тогтоохые Советскэ Союз хүсэдэг юм.

Баруун гүрэнүүдэй дурадхадаг хиналта, тайлбарилан хэлэбэл, үнэндөө буу зэбсэгэй хуряагдахын урда тээ хэгдэхэ хиналта хадаа тагнуул хэхэ гэhэн ябадал болоно гэжэ СССР тоолохо хүсэд үндэhэ баримтатай. Иимэ хиналта хадаа эб найрамдалда дуратай гүрэнүүдэй газар дээрэ өөhэдынгөө тагнуулшадые табиха, өөрынгөө хамгаалха системэ тухайнь мэдээнүүдые абаха арга зээрхэг түримхэй гүрэнүүдтэ олгохо байна бшуу.

Энээниие бидэнэр хүсэнэгүйбди гээд Н. С. Хрущев заана. Буу зэбсэг хуряалгын үедэ, тэрэнэй дүүргэгдэhэнэй hүүлээршье ямар нэгэн гүрэнэй аюулгүй байдалда гай түбэгэй лаб тохёолдохоор бэшэ байхаар үнэн сэхэ хэлсээ баталхые Советскэ Союз хүсэн эрмэлзэнэ. Эгээн иимэhээ, уласхоорондын эгээн шанга хиналта тогтоон, буу зэбсэг бүгэдэниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха тухай договор баталаял, буу зэбсэг хуряаха талаар хэгдэхэ алхамуудта тааруугаар хиналта тогтоохын тулада энэ договорой дүримүүдые шата шатаар бэелүүлхэбди гэжэ бидэнэр хэлэнэбди. Буу зэбсэг хуряаха нэгэ шатые хиналта тогтоон дүүргээд, мүн лэ хиналта доро нүгөөдэ шатыень бэелүүлжэ орохобди. Энэ хадаа хиналта тогтоохо асуудалда бодолтой, тааруугаар хандалга болоно, мүнөө хүрэтэр энээнhээ hайн аргые хэншье дурадхажа шадаагүй юм.

Буу зэбсэг хуряаха талаар ямаршьеб наада зугаа боложо байна гэжэ hанагдахаар болошоно. Бүхы дэлхэйн арадууд буу зэбсэг хуряаха тухай эрилтэ хэнэ, тэдэнэр сэрэгэй хүндэ хүшэр гаргашаhаа сүлөөрхые, дайнай hүртэ аюулые зайсуулхые хүсэнэ, тиихэдэнь баруун гүрэнүүд буу зэбсэг хуряахые хүсэнэгүй гээд Н. С. Хрущев саашань зааhан байна.

Сэрэгэй ехэ бэлэдхэлые зарим зэргээршье хорооходоо, бусадай газар дээрэхи сэрэгэй базануудые усадхахаhаа, Европоhоо сэрэгүүдээ таргажа, өөрынгөө гүрэнэй газар дээрэ абаашахаhаа баруун гүрэнүүдэй арсаhые дээрэ хэлэгдэhэнhээ ондоогоор ойлгохо аргагүй байна. Баруун гүрэнүүдэй мандал адли юумэ хэхэ байгаа hаань, хилын саана байhан сэрэгүүдээ энэ бэеэрээшье гэртэнь бусаахаар Советскэ Союз бэлэн байна.

Советскэ правительствын толгойлогшо саашань иигэжэ заана. Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй хабаадалгатайгаар 18 ороной түлөөлэгшэдhөө бүридэhэн комитедэй хүдэлмэриие эхилхэ гэhэн дурадхал тусгаар зорилготой байжа болоо гэжэ тоолодог тиимэ журналистнууд зүбтэйгөөр бодомжолhон байжашье болоо хадаа. Тэдэнэр энэ дурадхалые агаарта ядерна зэбсэг туршалгые hэргээхэ хүсэлэнтэй байhан тухайгаа США-гэй болон Великобританиин правительствонуудай хэhэн мэдүүлгэтэй сэхээр холбоно.

Наука болон техникын шууд түргэнөөр хүгжэжэ, үдэр бүхэндэ, часшье бүхэндэ научна болон техническэ шэнэ түйлалтануудай амжагдажа байhан үе сагта бидэнэр ажаhуунабди. Ракетно-ядерна зэбсэг улам бүри олон боложол байна. Мүнөө иимэ зэбсэг манайдашье, танайдашье хэдэн мянгаад хэhэгээр бүтээгдэнхэй. Эдэ зэбсэгүүдые олон мянгаад хүн харууhалан хангажа байдаг, ракетэнүүдэй тоогой олон болохо тудам тэдэнэр бүри олон боложол байдаг. Үхэлтэ ракетно-ядерна зэбсэгые харууhалан хангажа байдаг хүнүүдэй олон болохо тудам hанагдаагүй ушарай тохёолдошохо аюул бүри ехэ болоно. Термоядерна hомотой нэгэ ракетэ гэнтын ушараар табигдашоо hаа, дэлхэйн hүртэ дайнай эхилхэ дохёо боложо магад байна бшуу гээд Н. С. Хрущев тэмдэглэhэн байна.

Эдэ бүгэдэ хадаа ракетно-ядерна зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгэhөө уламжалан тохёолдоhон бодото ушар байдалые арадуудай хуби заяанай түлөө харюусалгатай гүрэнүүдэй хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшад мэдэрхэ ёhотой гэжэ үшөө дахин hануулжа үгэнэ. Буу зэбсэг бүгэдэниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха, тайлбарилан хэлэбэл, бүхы буу зэбсэгые, илангаяа ядерна зэбсэгые усадхаха гээшэ мүнөө үедэ юунhээшье үлүү, тон шухала зорилго болоод байна. Энэ зорилгые түргэнөөр шиидхэхын тулада буу зэбсэг хуряаха талаар 18 ороной түлөөлэгшэдhөө бүридэhэн комитедэй хүдэлмэри эгээн лэ дээдэ тушаалтадай хабаадалгатайгаар эхилхэ ёhотой гэжэ Советскэ правительство тоолодог байгаа, тоолоношье гээд Н. С. Хрущев зааhан байха юм.

18 гүрэнэй түлөөлэгшэдhөө бүридэhэн комитедтэ болохо хэлсээндэ хабаадалсаха тухайгаа США-гэй президент эсэсэйнгээ харюу үшөө үгөөгүй гэжэ найдажа байhанаа СССР-эй правительствые толгойлогшо элирхэйлэн мэдүүлнэ. Буу зэбсэг хуряаха тухай хэлсээ баталхые Советскэ правительство үнэн зүрхэнhөө хүсэнэ, эгээн дээдэ тушаалтадай хабаадалгатайгаар 18 гүрэнэй түлөөлэгшэдhөө бүридэhэн комитедэй хүдэлмэри эхилхые hайн hайхан сэдьхэлээрээ дурадхана. Уласхоорондын шанга хиналта тогтоон буу зэбсэг бүгэдэниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха тухай оруулhан дурадхалнууднай али нэгэ талада гай түбэг татахаар бэшээр, нүгөөдэ таладань ашагтай туhатай байхаар бэшээр хэлсээ баталха үндэhэ hуури боложо үгэнэ гэжэ Советскэ правительство тоолоно. Харин буу зэбсэг бүгэдэниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха асуудал шиидхэлгые хангажа шадахаар байгаа hаань, ондоошье дурадхалнуудые хаража үзэхөөр бидэнэр бэлэн байнабди гээд бэшэг соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

* * *

Н. С. Хрущевой мүн лэ иимэ удхатай бэшэг Великобританиин премьер-министр Г. Макмилланай нэрэ дээрэ эльгээгдэhэн байна.

* * *

Буу зэбсэг хуряаха талаар 18 гүрэнэй түлөөлэгшэдhөө бүридэhэн комитедэй хүдэлмэриие правительствонуудые (гүрэнүүдые) толгойлогшонорой хабаадалгатайгаар эхилхэ тухай Советскэ правительствын дурадхалые США-гай президент Д. Кеннеди, Великобританиин премьер-министр Г. Макмиллан Н. С. Хрущевто бэшэгүүдые эльгээхэдээ буруушааhан байна. Буу зэбсэг хуряалгын хойноhоо хиналта тогтоохые бэшэ, буу зэбсэгэй хойноhоо хиналта хэхые США-гай президент үнэндөө дахяад баадхаhан байна.

18 гүрэнэй түлөөлэгшэдhөө бүридэhэн комитедтэ болохо хэлсээнэй түрүүшын шатада гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй хабаадалга эгээн лэ hайн онол арга болоно гэжэ США-гай президент, Великобританиин премьер-министр баталан хэлэнэ.

АРАДАЙ КАНДИДАДУУД

ВАСИЛИЙ РОДИОНОВИЧ ФИЛИППОВ

Хаанта Россиин балар харанхы заха хизаараар ажаhууhан олон тоото үндэhэ яhатанай зохёон байгуулхы хүсөө, оюун бэлигээ хүгжөөн hалбаруулха үргэн харгые Ленинскэ национальна политика нээhэн байна. Василий Родионович Филипповой ажабайдал манай ороной багахан арадуудай бусад олон хүбүүдэйхидэл шэнги, Ленинскэ национальна политикын бадаран мандаhые тодорхойлhон элитэ жэшээнүүдэй нэгэн болоно.

Нүхэр В. Р. Филиппов Эрхүүгэй областиин Осинска районой Матаган hууриндa, таряашан—бурядай бүлэдэ 1913 ондо түрэhэн юм. Үшөө 14-тэй үхибүүн ябахадаа hууринайнгаа ниитын хүдэлмэридэ хабаадалсаа, ВЛКСМ-эй гэшүүн болоо. 1928 ондо эжытэеэ, аханартаяа хамта түрүүшын коммунада ороhон байна. Шэнэ байдал байгуулхын түлөө эрдэм гэгээрэл хэрэгтэй байгаа. Тиигэжэ залуушуулай hургуулида hурахаяа тэрэ ошоhон юм.

hургуули дүүргэhэнэй hүүлээр нүхэр Филиппов ВЛКСМ-эй Боохоной райкомой секретариин орлогшоор дэбжүүлэгдээ. Удаань «Скотимпорт» гэдэг Бурядай контородо тэрэ хүдэлбэ. 1935 ондо Бурядай зооветеринарна институтда hурахаяа ороhон байна. Студент ябаха үедөө, 1936 ондо партиин гэшүүн болоод, 3 жэлэй туршада городой үдэшын партийна hургуулиие даажа байгаа.

Василий Родионович 1939 ондо институт амжалтатайгаар дүүргээд, микробиологиин кафедрын ассистентээр үлээгдэжэ, жэл үнгэрөөд байхада Казанска ветеринарна институдай аспирантаар абтаhан байна. КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын таhагые даагшаар 1941 онhоо хойшо хүдэлжэ, саашадаа КПСС-эй Хориин райкомой нэгэдэхи секретаряар hунгагдаба.

1947 ондо аспирантурада дахин ороод, биологическа эрдэмэй кандидадай нэрэ зэргэ абаха диссертаци хамгаалhан байна. Залуу эрдэмтэ аба абаhаар Бурядай зооветеринарна институдай кафедрые даагша, удаалуулан деган, hуралсалай талаар директорэй орлогшо, институдай директор болоhон юм. Дээдэ hургуулиин хүтэлбэрилэгшэ байхатайгаа хамта научна, ниитын хүдэлмэри амжалтатайгаар ябуулна. 1953 ондо ветеринарна эрдэмэй докторой нэрэ зэргэ олохо диссертаци хамгаалжа, жэл болоод байхада профессор болгогдобо. Колхозуудай, совхозуудай ажабайдалтай институдай холбоо харилсаае бэхижүүлэн, хүдөө ажахын үйлэдбэридэ эрдэм ухаанай, түрүү дүй дүршэлэй амжалта нэбтэрүүлхын түлөө Василий Родионович ехэ оролдолго гаргадаг. Республикын ажалша олониитэдэ тэрэ хүндэтэй болонхой. Республикын ажалшад тэрэниие СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар хоёр дахин hунгаhан байна.

Эрилтэ ехэтэй, сэхэ шууд коммунист, хүдөө ажахые hайн мэдэдэг бэлигтэй эмхидхэгшэ туладаа нүхэр Филиппов 1958 оной январьда республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшээр дэбжүүлэгдэбэ. Тиигээд 1960 оной ноябрьда КПСС-эй Бурядай обкомой нэгэдэхи секретаряар hунгагдаhан байна. Василий Родионович Филиппов партиин XXII съездын делегат боложо, КПСС-эй ЦК-гэй гэшүүндэ кандидадаар hунгагдаба.

Эхэ оронойнгоо урда габьяатай байhанай түлөө Ленинэй орденоор, «Ажалай габьяагай түлөө», «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» «1941—1945 онуудта Эхэ ороноо хамгаалха Агуу ехэ дайнай үедэ ажалай габьяа харуулhанай түлөө» медальнуудаар шагнагданхай.

Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын совхозой, Байгалай леспромхозой, Нижне-Ангарска сагаhанай комбинадай хүдэлмэршэд, алба хаагшад, Тарбагатайн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд, хүдөө ажахын Кяхтын техникумэй hурагшад, багшанар hунгалтын урда тээхи суглаанууд дээрээ Союзай Соведтэ hунгаха hунгуулиин 396-дахи Улан-Удын хүдөөгэй округhоо Василий Родионович Филипповые СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар нэгэн дуугаар дэбжүүлээ.

Нүхэд hунгагшад! Коммунистнуудай, партийнабэшэ хүнүүдэй бата бэхи нэгэдэлэй кандидат Василий Родионович Филипповэй түлөө бултадаа нэгэ хүндэл адляар дуугаа үгэе.

Нэгэн hанал

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэhэн И. Л. Щаповтай Зэдын аймагай ажалшад уулзаба.

Трибуна дээрэ этигэмжэтэ нюур Н. С. Жамбалов:

—Манай орон дотор үнгэргэгдэдэг бүгэдэ арадай hунгуули хадаа үнэхөөрөө социалистическэ демократиин hүр жабхаланта hайндэр болодог гээшэ. Олон түмэн совет арадай дундаhаа манай Бурят ороной хүдэлмэришэн ангиин алдарта түлөөлэгшэдэй нэгэн нүхэр Щаповые депутадта кандидадаар дэбжүүлhэн ушар энээнэй толотомо гэршэнь болоно. Мартын 18—hунгалтын үдэр энэ нүхэрэйнгөө түлөө нэгэн hаналтайгаар дуугаа үгэхыемнай гуйнаб.

Удаалуулан үгэ хэлэhэн Петропавловкын дунда hургуулиин hуралсалай таhагые даагша Ю. С. Банчикова:

— Ямар гайхамшагта hайхан үе сагта ажаhууна гээшэбибди. Партиин агуу ехэ Программаар зоригжоhон совет хүнүүд айхабтар ехэ дэбжэлтын оршон байдалда эрхим түлөөлэгшэдөө дээдэ түрэ засагтаа дэбжүүлээ. Манай эрхим кандидат нүхэр Щапов гансал үүсхэл ехэтэй үнэн шударгы талаараа шалгараа бэшэ, ниитын хүдэлмэридэ тон эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг хүн. Иимэл хүнүүд арадайнгаа арюун этигэл хайрые бодото хэрэгээрээ лаб харюулжа шадаха.

Тэрэниие дэмжэн hунгагшад нүхэд Нагаслаева, Елисеев болон бусад сэдьхэл хүдэлгэмэ үгэнүүдые хэлээ.

hунгагшадай захяа заабаряа мэдүүлhэн хойно, нүхэр Щапов үгэ хэлэхэдээ, иимэ үндэр найдабари үзүүлhэнэйнь түлөө үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэбэ. Иигэжэ юрын хүдэлмэришэн гүрэнэй дээдэ зургаанда түлөөлэгшэнь боложо ошохо иимэ ехэ эрхэтэй, зол хубитай байhыень тэрэ эли тодо баримтануудаар гэршэлэн харуулба. hүүлээрнь коммунис ажалай нэрэ зэргэтэй өөрынгөө бригадын ажал хэрэг, hанал бодол, саашанхи зорилгонууд тухай тогтобо. Үгынгөө түгэсхэлдэ та бүгэдэ hунгагшадай этигэлые харюулхын түлөө аhан шадалаараа оролдохоб гэжэ үшөө дахин найдуулаа.

Иимэрхүү баярай уулзалгануудые Тори тосхондо, Зэдэ станцида болоо.

…. Башаров.

Профсоюзуудай VII областной конференци хүдэлмэреэ дүүргэбэ

…профсоюзуудай нэгэдэмэл …й конференци нээглээд. …ай түрүүлэгшэ нүхэр …нко тоосоото элидхэл …тын комиссиин хүдэлмэ…оэнэй түрүүлэгшэ нүхэр …оо.

…, мүн тэрээн тушаа үгэ …эрhэн хоёр жэлэй тур… хубилалтануудта тог… мүнөө үедэ профсоюзна …удай урдахи гол зо… тодорхойлбо.

…XXII с'ездын материал…н ажалшадые гүнзэгы…уулха, тэдэниие коммун…змын агуу ехэ програм…мые бэелүүлгэдэ үргэнөөр элсүүлхэ гээшэ шухалын шухала зорилго болоно гэжэ тэмдэглэгдээ.

Эгээн түрүүлэн элидхэлнүүд тушаа Улан-Удын паровозо-вагонно заводой завкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Абагаев,** медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Леденев,** республикын социальна тэдхэмжын министр нүхэр **Марков,** Хориин аймагай Хүрьбын совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Рыгзенова,** № 507 ДЭУ-гэй тракторист нүхэр **Стальманов,** Бурядай автотрестын № 1 АТК-гэй жолоошон нүхэр **Уколов** болон бусад үгэ хэлээ.

Үсэгэлдэр тус конференци хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Энэ үдэр түрүүлэн хүдөө ажахын, бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай секретарь нүхэр **Мельничук,** Бурядай арадай ажахын соведэй түрүүлэгшэ нүхэр **Давыдов,** ВЦСПС-эй түлөөлэгшэ нүхэр **Грузинцев,** КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр **Бирюков** гэгшэд үгэ хэлэбэ.

hүүлээрнь профсоюзуудай областной совет hунгагдаа. Мүн энэ үдэр облпрофсоведэй президиум нүхэр **В. И. Шевченко** түрүүтэйгээр hунгагдаhан байна. Облпрофсоведэй секретаряар **М. М. Гаськов,** шалгалтын комиссиин түрүүлэгшээр **Т. А. Черненко** hунгагдаа.

Һунгалтаһаа һунгалта хүрэтэр

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ҺУНГАЛТЫЕ ЭРХИМЭЭР УГТАЯ

☆☆

А. У. ХАХАЛОВ,
Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ

☆ ☆☆

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада бэлэдхэл бүхы Совет орон доторнай улам үргэдэжэ байна. Һунгалтын урда тээхи ажалшадай суглаанууд хаа хаанагүй үнгэржэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар ажал хүдэлмэридөө шалгарһан, хүндэтэй, магтаалтай болоһон хүнүүд нэрлэгдэбэ. Депутадта кандидадуудаар партии, правительствын, мүн нютагуудтахи партийна, советскэ органуудай ударидагшад, түрүү хүдэлмэришэд, колхозиигууд, советскэ интеллигенциин түлөөлэгшэд дэбжүүлэгдээ.

Манай республикын ажалшад кандидаууд болгон Хоринн эрхим хонишон Ц. Б. Буянтуев, сэмбэ нэхэдэг түрүү хүдэлмэришэн М. Е. Афанасьева, Улан-Удын ПВЗ-гэй обмотчигуудай бригадир И. Л. Щапов, Кяхтын суута кукурузашан Р. Д. Гонсорунов, Баргажанай һаалишан С. О. Бальжинова, РСФСР-эй габьяата агроном Ю. И. Лютаева, СССР-эй арадай артист Л. Л. Линховоин, партиин райкомой секретарь Г. Н. Тюменцев, республикын хүтэлбэрилэгшэд В. Р. Филиппов, А. У. Модогоев, А. В. Давыдов, СССР-эй министрнүүд В. М. Рябиков, Е. Ф. Кожевников гэгшэдые дэбжүүлһэн байна. Республикымнай ажалшад һунгалтын үдэр коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй эбдэршэгүй бата нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө дуугаа үгэжэ, эдэ нүхэдые СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудаар һунгахань лабтай.

КПСС-эй XXII съездын бадаруулһан бүгэдэ арадай политическэ болон ажалай дэбжэлтын оршон байдалда һунгалтада бэлэдхэл ябуулагдажа байна. Совет арад партиин шэнэ Программые шудалжа, шэнэ общество ямархан байхаб гэжэ мэдэхэтэеэ хамта энэ обществын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулхын, нийтын харилсаануудые улам нарижуулан һайжаруулхын, коммунизм байгуулха, энэ обществодо ажаһууха хүнүүдые хүмүүжүүлхын тула юу хэхэ байһанаа тодорхойлон хараална.

Энээнэй урда тээ СССР-эй Верховно Соведые һунгаһан һунгалтаһаа хойшо дүрбэн жэл үнгэрбэ. Үнгэрһэн 4 жэл соо гансахан манай Эхэ орондо бэшэ, харин дэлхэйн социалис можодо, дэлхэй дээрэхи коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ, бүхы дэлхэйдэ хабаатай айхабтар ехэ домог түүхэтэ үйлэ хэрэгүүд болоо һэн.

КПСС-эй XX, XXI съезднүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, манай парти совет арадай оюун бэлигтэ хүсэл эрмэлзэлые оронойнгоо экономическа хүсэ шадал бэхижүүлхэ, промышленность болон хүдөө ажахые улам саашадань хүгжөөхэ, эрдэм ухаа, соёл культурыае бүри ехээр бадаруулха, хүн зоной ажаһуудал һайжаруулха, арадуудай хоорондохи эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ зорюулһан байна.

Совет орон үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулжа захалаа. Манай арадай гайхамшагта ажалаар коммунистическэ обществын материально-техническэ үндэһэ һуури табигдана, эрдэм ухаан, соёл культура улам саашадаа һалбаран бадарна. Долоон жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэнэ. Үнгэрһэн гурбан жэл соо промышленна продукци 8,3 процентын орондо 10 процент ехээр үйлэдбэрилэгдөө. Энэ үе соо хараалһанһаа гадуур 19 миллиард түхэригэй продукци бүтээн гаргагдаа. 4 мянган шэнэ промышленна предприяти баригдажа, ашаглалгада оруулагдаба. Хүндэ промышленностиин дэбжэхэтэй хамта, хүн зоной эрилтэнүүдые хангадаг промышленность мүн лэ хүгжэһэн байна. Хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар ехэ алхам хэгдээ. 1961 ондо урда жэлэйхитэйнь сасуулбал 320 миллион нүүд ороһо үлүү ехээр гүрэндэ тушаагдаа.

Арад зоной ажаһуудалые һайжаруулха талаарнье парти, правительствомнай горьтой хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлээ. Гансахан 1961 ондо ороной городууд болон хүдэлмэришэдэй тосхонуудта 2 миллион 200 мянган квартира, хүдөө нютагуудта 500 мянган гэр баригдаһан байна. 4 жэл соо оронойнай национальна доход 38 процентээр ехэ болоо. Салин хүлһэ багаар абадаг хүнүүдэй түлөөһэн дээшэлүүлэгдэв, пенсиин хэмжээн ехэдхэгдээ, налог даралга удаа дараалан болюулагдана.

**
*

Советскэ Союзай аха дүү арадуудай бүлэ дотор Бурят орон партиин ленинскэ национальна политикын бэелүүлэгдэһэнэй ашаар хүгжэн ургажа байна. Урдань хаанта Россин гээгдэнги заха хизаар байһан Бурят орон мүнөө хүгжэнги промышленностьтай оньһожоруулагдаһан томо социалис хүдөө ажахытай республика болонхой. Тэрэ үеын гээгдэнги соёл культурашье бусалтагүйгөөр үгы болоо.

Үнгэрһэн дүрбэн жэл соо республикымнай промышленность улам саашадаа хүгжэжэ, бүтээн гаргадаг продукциншье жэлһээ жэлдэ ехэ болоһон байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ шэнэ шэнэ предприятинууд ашаглалгада үгтөө. Тэдэнэй тоодо Улан-Удын прибор бүтээлгын завод, Зэдын комбинадай Баян голой нүүрһэнэй уурхай, молибден шанаржуулдаг фабрика, Тимлюгэй цемент-шиферэй завод, Татауровтахи барилгын материалнуудай комбинат, Таловскын түмэр-бетон хэрэгсэл гаргадаг завод, Онохойн гэр байра баридаг комбинат, Курумканай, Хүртэйн леспромхозууд, Кяхтын ээрэлгэ-трикотажна фабрика оролсоно. Улан-Удын ТЭЦ, Тимлюгэй ба Баян голой ГЭС-үүд үргэдхэгдэһэн, хүсэниинь ехэдхэгдэһэн байна. Улан-Удэ— Татаурово —Сэлэнгэ, Улан-Удэ —Онохой —Шэнэ Бэрээн—Татарский Ключ гэжэ нютагуудые холбоһон зайн гал дамжуулха хүсэтэ лини татагдаа.

Шэнэ барилганууд үргэн далайсатайгаар бодхоогдоно. Сэлэнгын целлюлоз-картоной комбинат, Байгалай гэр байра баридаг комбинат, Улан-Удын ноһо угааха фабрика болон бусад предприятинууд баригдана. Гадна Улан-Удын ПВЗ, оньһожоруулагдаһан шэлэй завод, «Электромашина», «Буряткабель» заводууд, Селендумын станок бүтээлгын, Баргажанай загаһа-консервын заводууд һэльбэгдэн шэнэлэгдэжэ, шэнээр шахуу баригдажа эхилээ. Манай республикада электромотор, кабель, автокран болон бусад шэнэ зүйлнүүд бүтээн гаргагдадаг болоо.

Барилга эрхилдэг зургаанууд мүн лэ нилээд бэхижэжэ байна. Мүнөө үедэ республика доторнай барилгын 4 томо трест хүдэлнэ. Тэдэнэй материальна үндэһэ һууринь нилээд һайжараа. Барилгын индустрида хабаатай предприятинууд ехэ түргэн хүгжэнэ. Түмэр-бетон хэрэгсэл үйлэдбэрилхэ, гэр барилгада хэрэглэгдэхэ томо панель, силикатна блок гаргадаг заводууд баригдажа байна.

Промышленна предприятинууд, транспорт болон барилга дээрэ эрдэм наукын, техникын туйлалтануудые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, тэдэниие үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулха, автомадаар зэбсэгжүүлхэ гэхэ мэтэ шухала хүдэлмэри ябуулагдажа байнхай. Коммунис ажалай ударник, бригада, коллективүүд болохо гэһэн хүдэлөөн предприятинуудта улам үргэнөөр дэлгэрнэ. Энэнь мүнөө үеын гайхамшагта үйлэ хэрэг болоно. Хэдэн мянгаад хүдэлмэришэд, хэдэн арбаад, зуугаад бригада, цехүүд энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Республика дотороо нэн түрүүлэн Улан-Удын нарин сэмбын фабрикада коммунис ажалай предприятиин нэрэ соло олгогдоо һэн.

Республикымнай хүдөө ажахы урган хүгжэһөөр. СССР-эй Верховно Соведые һунгаһан энээнэй урда тээхи һунгалтаһаа хойшо колхоз, совхозуудынай нилээд бэхижээ. Тарялангай талмай үргэдхэгдөө, илангаяа шэмэ ехэтэй кукуруза, сахарай свёкло, горох, бобы ехээр таригдадаг болоо. Ингэжэл үдэжэ байгаа адууһа малдаа бардам хүрэхэ тэжээл абадаг болохо үндэһэ һуури табигдана бшуу. Нийтымнай малай тоо толгой жэлһээ жэлдэ олошорно, мал ажалай продуктнууд ехээр абтадаг, гүрэндэ худалдагдадаг болонхой.

Колхозуудаймнай мүнгэн олзошье һураггүй нэмээ. Тэрээнэйл ашаар үйлэдбэридэ, ажаһуудалда, соёл гэгээрэлдэ хабаатай байра байдал олоор бариха арга олгогдоно. Ехэнхи аймагуудта колхоз, совхозуудые электрын галаар хангаха хэрэг шиидхэгдэнхэй, тиигэжэ зайн галай элшэ хэрэглэн, хүдөө ажахыдахи хүндэ хүшэр хүдэлмэриие гол түлэб оньһожоруулха аргатай болообди.

Колхозниигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй ажаһуудал алишье талаараа һайжарна. Энээниие хүдөөдэ ехэ олоор баригдажа, бодхоогдожо байһан гэр байрын барилга элирхэйлжэ үгэнэ. Һүүлэй 2—3 жэлдэ хүдөө нютагуудта байрын 6950 гэр баригдаа. Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин эд бараанай эрьесэ дээрэшье эрид хубилалта болоо. Автомашина, мотоцикл, велосипед, оёдолой болон хубсаһа угаадаг машина, мебель, холодильник, радиоприемник болон үнэтэй сэнтэй бусад эд бараануудые арад зон бултадаа худалдан абадаг боложо байнхай бшуу..

Колхоз, совхозуудаймнай ажалшад оюун бэлигээ, эдэбхи үүсхэлээ улам бадаруулжа байна. Үйлэдбэриин түрүүшүүл—замай залуушуулай тоо улам олошорно, коммунис ажалай түлөө тэмсэл бүри эршэдэнэ. Ажахын тоосоон нэбтэрүүлэгдэжэ, абаһан продукциин зэргээр ажалайнгаа түлөөһэ абаха гээшэ ажалшадай эдэбхи үүсхэл, эршэ зориг бүри бадарууба.

Совет арадай ажабайдал һайжаруулха, бүри баян дэлгэр болгохо талаар парти, правительствомнай һүүлэй жэлнүүдтэ ямар ехээр оролдолго гаргаа гээшэб! Энээниие республикынгаа ажабайдал дээрэһээ баримталаябди. Үнгэрһэн 4 жэл соо городууд болон хүдэлмэришэдэй тосхонуудта 465 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд баригдаа. 51 мянган хүн гүрэнһөө пенси абана. Хэрбээ 1958 ондо 11,1 миллион түхэриг мүнгэн пенсидэ түлэгдэдэг байгаа һаа, 1961 ондо 16,3 миллион түхэригтэ хүрэһэн байха юм.

Гүрэнэй, кооперативна худалдаа наймаанай эрьесэ дүрбэн жэл соо 25,2 процентээр ехэ болоо. Промышленна эд бараан, эдеэ хоолой зүйлнүүд ажалшадта ехээр худалдагдана. Жэшээнь, 1958 ондо һүн, һүнһөө буйлуулагдадаг бусад эдеэ хоол 37566 тонно худалдагдаһан байгаа һаа, 1961 ондо 61125 тоннодо хүрэһэн гү, али 65 процентээр дээшэлээ. 1961 ондо 11900 тонно сахар худалдагдаа, харин 1958 ондо 8366 тонно наймаалагдаһан юм. Мяхан ба мяханай зүйл 7550 тонноһоо 10300 тонно хүрэтэрөө, загаһан 59 процент ехээр худалдагдаа.

Республикымнай город, хүдэлмэришэдэй тосхонуудшье болбосон түхэлтэй боложо байна. Гансахан Улан-Удэдэ үнгэрһэн 4 жэл соо 284 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра ашаглалгада үгтэбэ. Трамвай ябадаг болоо, республикын түбэй больницын ехэ ехэ байшангууд, универмаг, телецентр, хоёр интернат-һургуули, һургуулиин зургаан байшан (тэрэнэй хоёрынь 920 хүүгэдэй һураха), медицинскэ, багшанарай училищиин, багшанарай институдай томо байшангууд, хүдөө ажахын институдай студентнэрэй 3 ехэ хамтын байра, багшанарай институдай студентнэртэ хамтын нэгэ байра баригдаа гээшэ. Хүдөө ажахын институдай, мүн иимэ техникумэй, радиокомитедэй байшангууд баригдажа дууһахань.

Арадай гэгээрэл, элүүрые хамгаалха хэрэг, эрдэм наука, литература болон искусствошье мүн лэ гайхалтайгаар хүгжэжэ байна. 1958—59 оной һуралсалай жэлдэ 98 мянган һурагшад һуралсадаг байһан һаа, 1961—62 оной һуралсалай жэлдэ һурагшадай тоо 137 мянгада хүрэһэн байха юм. 2614 һурагшадтай 12 интернат-һургуули, хүдэлмэришэн болон хүдөөгэй залуушуулай 58 һургуули, тусхай 30 класс республика доторнай хүдэлжэ байна. Эндэ хамтадаа 8371 хүн һурана.

Республикын соёл культурын һалбаран хүгжэжэ байһые дээдэ һургуулитай мэргэжэлтэдые бэлдэхэ библиотекын шэнэ институт, мүн тусхай дунда һургуулитай мэргэжэлтэдые һурган гаргаха горно болон хэлхээ холбооной техникумүүд гэршэлнэ. Эрдэм-шэнжэлэлгын соёлой институдай һуури дээрэ СССР-эй Науканuудай академиин Сибирьтэхи отделенидэ мэдэлтэй эрдэм-шэнжэлэлгын Бурядай нэгэдхэгдэмэл институт эмхидхэгдэнхэй. Республикымнай бусадшье дээдэ һургуулинуудай эрдэмтэд эрдэм шэнжэлэлтын хүдэлмэри хэзээ хэзээнэйхиһээ үлэмжэ ехээр ябуулдаг.

1959 ондо Москвада Бурядай уран зохёол ба искусствын декада үнгэргэгдөө. Энэ декада бурят арадай уран зохёол, искусствын туйлалтануудые тон үргөөр харуулаа һэн. Ажалшадай уран һайханай самодеятельностиин хүгжэлтэ, арадай театр болон консерватори, культурын университедүүдые эмхидхэлгэ, тэрэшэлэн соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэри олониитын хүсөөр ябуулга соёл культурын хүгжэлтэдэ онсо ехэ удха шанартай.

Эмнэлгын, арад зоной энхэ элүүрые хамгаалдаг эмхи зургаанууд олошоржо байна. Хүн зониие аргалга һайжарна, хото, хүдөөдэ шэнэ больницанууд баригдана, врачууд болон бусад хүдэлмэрилэгшэдэй тоо нилээд олоор нэмэнэ. Үхибүүдэй сад, яслинууд олошоржо, садта ябадаг, хүмүүжүүлэгдэдэг хүүгэдэй тоо хоёр дахин олон болонхой.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада бэлдэжэ байхадаа нёдондонойнгоо дутагдалнуудые мартаха ёһогүйбди. Промышленность, барилга болон хүдөө ажахымнай өөһэдынгөө зорилго 1961 ондо хангалтагүйгөөр бэелүүлээ. Тиимэһээ партийна, советскэ органууд, арадай ажахын совет, ажахын болон нийтын эмхинүүд, республикын бүхы ажалшад, долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилжэ шангаханаар хүдэлхэ, хараалагдаһан түсэб, даалтабаринуудаа дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ оролдохо уялгатай. 1962 ондо түсэбөө дүүргээгүй нэгэшье предприяти, барилга, колхоз, совхоз байха зэргэгүй.

Республикымнай промышленность январь һарынгаа түсэб 103 процент дүүргээ, февралииншье түсэб амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. Гэбэшье һанаагаа амараад һуужа яашье болохогүй, юуб гэхэдэ бии байһан нөөсэ, арга боломжонууд гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй бшуу. Гээгдэжэ ябадаг предприяти, зарим ушарта бүхэли һалбаришье үшөөл бии байһаар. Гээгдэлһээ гарахын тула нютагай, эдеэ хоолой болон хүнгэн промышленностиин зарим предприятинууд ехэл нозог нобшоор тэмсэнэ гэжэ тэмдэглэмээр.

Мяха, һү, үндэгэ гүрэндэ худалдаха кварталай түсэб КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй нээгдэхэ үдэр болотор сүм дүүргэхэ гэһэн шиидхэбэри һая болоһон партиин обкомой пленум абаа һэн. Олохон колхоз, совхозууд хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ худалдаха кварталайнгаа түсэб мүнөө болзорһоонь урид дүүргэнхэй. Энэ жэшээ болбол гансахан кварталай бэшэ, харин жэлэйнгээ түсэб республикымнай һураггүй эртүүр дүүргэжэ шадаха аргатай байһыень гэршэлнэ. Эгээл иимэ ушарһаа аймагай эмхи зургаанууд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд тушаагдаха мал, һаамхай үнеэдээ һайнаар харууһалха хэрэгтэ бүхы анхаралаа хандуулха уялгатай. Түл абалгын харюусалгатай, хаһа түлэг дундаа. Шэнэ түлые гарзалуулантүйгөөр түлжүүлхэ, үбэлжэлгые жэшээтэ һайнаар үнгэргэхэ гээшэ шухалын шухала асуудал болоно.

Хабарай тарилгашье газаа орожо ерэбэ. Тарилгада хэрэглэгдэхэ техникэ заһабарилха, үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэхэ, тэрэниие тарилгын шанартай хүртэхэ гэхэ мэтэ хүдэлмэриин халуун хаһа байна. Эдэ бүтэдые түргэдхэхэ саг тулаа. Тарянай талмайн хубаарилтые түргөөр дахин хаража үзэхэ, кукуруза, сахарай свёкло ехээр тариха гээшэ мүнөө үеын зайлашагүй шухала асуудал мүн. Гэхэтэй хамта, зарим ажахынууд кукуруза, сахарай свёкло хайшан гээл һаа багаар тариха гэһэн зохихогүй һэдэлгэ гаргадаг.

Газараа зүбөөр ашаглаха, ажалай түлөөһые имагтал абаһан продуктынь жэшээгээр түлэхэ, колхоз, совхозуудай ажахын бүхы һалбаринуудта ажахын тоосоо бүримүһэн нэбтэрүүлхэ гэһэн партиин обкомой пленумэй абаһан шиидхэбэри хүдөө ажахытаа зүбөөр хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ һайн нүлөө үзүүлхэ ёһотой. Ингэжэл хахалагдадаг газарай 100 гектар бүриһөө 75 центнер, эдлүүриин бусад газарай 100 гектар бүриһөө 16 центнер мяха абаха тэһэн зорилго урагшатайгаар бэелүүлэгдэхэ болоно.

Город, хүдөөгэй ажалшадай ажабайдалай, соёл культурын талаар үдэр бүриин хэрэглэмжые эрхимээр хангаха гээшэ партийна, советскэ, ажахын органуудай болон бүхы олониитын хойшолуулашагүй зорилго мүн болоно. Тиимэ дээрэһээ байрын гэр, һургуули, больница, клуб болон үхибүүдэй сад, яслинуудай барилгые түргөөр бодхоохо, шанартайгаар бариха, худалдаа наймаа эрид һайжаруулха, республика дотороо бии байгаа арга боломжоёо сүм элсүүлжэ, хүн зондо худалдагдаха эдеэ хоолой фондые ехэ болгохын түлөө хэмжээ-ябуулга эрхилхэ шухала.

**
*

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтые эмхитэйгээр үнгэргэхэ хэрэг тэрээндэ хэр зэргээр бэлдэһэнһээ болохо байна. Ушар иимэһээ Советскэ Конституцияар үгтэһэн һунгаха нангин эрхээ совет эрхэтэн бүхэнэй гүйсэд дүүрэнээр эдлэхэ хэрэгтэ һунгалтын бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэри зорюулагдаха ёһотой.

Һунгагдаха кандидадууд дэбжүүлэгдэжэ, округуудай комиссинуудай бүридхэлдэ абтаба. Тиигээд байхадань эдэ кандидадуудайнтаа түлөө ойлгуулламжын хүдэлмэри һунгагшадай дунда үргэн далайсатайгаар ябуулха гээшэ эгээл мүнөө үеын гол шухала зорилго болоно.

«...Коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадуудые СССР-эй Верховно Соведтэ нэгэн һаналтайгаар һунгажа, таанар манай ороной арадуудай олонациональна эбтэй бүлын хэды эбдэршэгүй нэгэдэлтэй, бата бэхи байһыень, Коммунистическэ партиие, Советскэ правительствые тойрон совет арадай хэды нягтаар жагсаһыень үшөө дахин харуулхат» гэжэ бүхы һунгагшадта КПСС-эй ЦК-гэй хандаһан Хандалга соо тодо һайханаар хэлэгдэнэ.

КПСС-эй ЦК-гэй энэ Хандалгада харюу болгон, манай республикын ажалшад СССР-эй Верховно Соведэй болохоёо байһан һунгалтые коммунизм байгуулгын алишье һалбари дээрэ хүдэлхэдөө ажалай эрхим амжалтаар угтажа, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө нэгэн һаналтайгаар, нэгэ хүн шэнгеэр дуугаа үгэхэ байна. Ингэжэ Коммунистическэ партиингаа түлөө, КПСС-эй XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө бүгэдөөрэн дуугаа үгэхэ юм.

БУРЯТ ҮНЭН
2-дохи нюур

Улан-Удын барилгашадай клубай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн агитпункт соо һунгагшад ажалайнгаа һүүлээр сугларжа, шэнэ газетэ болон журналнуудые уншадаг, һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые шагнадаг. Зураг дээрэ: һунгагшад сүлөө сагаа агитпункт соо үнгэргэнэ.

А. КУРТИГАЙ фото.

ҮНЭТЭ ҮҮСХЭЛ, ДЭМЖЭГДЭМЭЭР ДҮРШЭЛ

(Хори тосхоной номой магазин һайнаар хүдэлнэ)

Буркоопсоюзай правлениин ба профсоюзай Бурядай обкомой президиумэй хамтын зүблөөн Хоринн аймагай номой магазин ямараар хүдэлнэб гэһэн асуудал һаяхан зүбшэбэ. Магазиниие даагша Г. Д. Иванникова хүдэлмэриингөө онол дүршэл тухай ойлгосотой тодоор, һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө.

Альган дээрэ барижа харуулмаар хүдэлмэриинь магтаалтай, эгээ һайн талань юуб гэхэдэ, энэ магазин республика доторoo түрүүлэн уншагшадай дуратай номуудаа өөһэдөө шэлэжэ абаха арга олгоһон. Досоонь һаруул, сэбэр, таһаг бүхэниинь гуримтай зохид, эрдэни баялигаа олоной үзэмжэдэ дэлгэн байдаг лэ. «Шэнэ ном», «Һүүлэй һонин», «Ажахын тоосоон юугээрээ һайн бэ?» гэһэн гаршагтай витринэнүүд байд гээд лэ шэнэлэгдэжэ байдаг. Эндэхи наймаалагшад хүнүүдэй эрилтэ хэрэглэмжэдэнь энэрхыгээр хандадаг, хэрэгтэй номуудаа оложо абахадань туһалдаг.

Худалдаанда хомор гарадаг, тусгаар һонирхолтой зохёолнуудта уншагшад уридшалан захил хэдэг. Тэдэнэй эгээл эдэбхитэдынь гэхэдэ инженер-геолог Р. Вовченко, багшанар Гаськова, Борголов, гэрэй эзэн эхэнэр Цыбикжапова, милициин хүдэлмэрилэгшэ Махалов, Анаагай совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ Баинов болон үшөө зуу гаран хүнүүдые нэрлэлтэй.

Ном һудар гээшэ хүнүүдэй оюун мэдэрэл, бэлиг шадабариень дээшэлүүлдэг эрхим эрдэни баялиг мүн байһаниинь элитэ. Эгээл тиимэһээ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэй нягта холбоо байгуулжа, малшад, механизаторнуудые энэ арюун хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадуулжа шадаһан юм. Баримталан хэлэбэл нёдондо 300 гаран библиотечкэ, тэрэ тоодо малшадта—100, кукурузоводуудта—50, хүдөө ажахын бусад мэргэжэлтэд, хүдэлмэришэдтэ—70-аад иимэ библиотечкэнүүд худалдагдаһан байха юм. Тэрээнһээ гадна тусхай баяр ёһололой үдэртэ зорюулан 50 гаран библиотечкэнүүд эмхидхэгдэнхэй.

Мүнөө үедэ һунгалтада хабаатай тусгаар библиотечкэнүүд согсологдонхой.

Ажалшадта ном тарааха хэрэг эндэ һайнаар табигданхай гээд магтаһан гээшэбди. Энээниие юугээр баримталан гэршэлхэб? Һургуулиин һурагшадые энэ хэрэгтэ олоор хабаадуулхаһаа гадна, үнгэрэгшэ жэл томо һуурин тосхонуудта номой 6 дэлгүүр эмхидхээ. Тэрэнэй дүрбэниинь нүүдэл дэлгүүр байһан юм. Энэнь һайн ямар үрэ дүн харуулааб? Тон түрүүн холын фермэ, отара, гүүртэнүүдтэ шэнэ һониноо асаржа, сэдьхэлэй баяр, зугаа дэлгэхэһээ гадна, тэдэнэй ямар эрилтэтэй байһые мэдэжэ, ойлгожо абадаг.

Үүсхэлтэй бэрхэ наймаашан нүхэр Иванникова партиин райком, аймгүйсэдкомой ойрын болзорто ямар хэмжээ-ябуулга бэелүүлхэ байһыень ходо мэдэжэ, малшадай үдэр, түрүүшүүлэй нүүдэл суглаа, хуралнуудые олоной ашаг туһада шадамараар хэрэглэдэг юм.

Нүхэр Иванникова эдэбхитэдые үргэнөөр хабаадуулжа, элсүүлжэ шадана. Мүнөө үедэ магазинай дэргэдэ пушаад эдэбхитэд саг үргэлжэ ном тараагшадаар хүдэлдэг.

Бусадта үльгэр жэшээ харуулмаар, хэрэг ажалаа шадамар бэрхээр эмхидхэһээрээ нёлондо коммунис ажалай коллективэй хүндэтэ нэрэ зэргэтэй болонхой.

Дурсагдаһан магазинай коллективэй хэһэн ажалайнь һайниие тэмдэглэхэ зуураа, үнэтэ үүсхэл, дэмжэгдэмээр дүршэлыень саашадань дэлгэрүүлхэ шухала гэжэ зүблөөн тоолобо.

В. Новолоцкий.

Пропаганд... сугла... хөөрэл...

Партиин Кяхт... пропаганда, аги... политическэ һу... һаналаа табидаг... ралсалые һайна... тулада пропага... семинар ходо ү... римтай. Тиихэдэ... хозуудай, мүн ... предприятиин, эм... пропагандистнууд... ами аминдань ү...

Колхозуудай ... кружогуудые хүт... дэй семинар һаях... колхоздо үнгэрг... тын коммунис ... дые хүгжөөхэ ... аймагай арада... таһагые даагша ... лаев уншаба. Пар... мой секретарь н... колхоз, совхозууд... шэ жэлэй дүнгүүд... хые хүгжөөхэ энэ... боломжо тухай х... бэ.

Энээнэй һүүлэ... колхозой эконом... даг кружогой ... Тамирай дунда ... багша нүхэр Кот... темээр элидхэл ... низм байгуулгын ... хэрэгсэл хубаари... рим тухай. Гүн ... тайгаар, хүнэй зү... хүдэлгэмөөр ... үнгэргэхэ тухай ... нэй, зүбшэһэнэй ... пагандистнар тус... һаалиин фермы... ошожо, хүдэлмэ... нилсаба. Социал... Геройнууд Заботи... хэлые халан абаж... дэй дүй дүршэлт... гэжэ үнеэ һаала... хүдэлдэг гуримтай... «Родина» колхоз... шэ нүхэр Агафон... даг шэнэ гурим т... пагандистнарта ... гээр хөөрэжэ үгөө... мын һаалишан н... нова эндэ үгэ хэл...

Энээнэй һүүлэ... совхозой пропага... семинар Кудара-С... болобо. Энээн дэ... дэ хэдэн элидхэл... даба.

Кударын совх... отделениин ажал... томодхон мэргэ... хай отделениие э... хэр Гомбоев элид...

В. ...

Оролдосы... зэргээ...

Хэжэнгын совх... хи отделениин һа... тынхид СССР-эй... Соведэй һунгалта... һэн мүрысөөндэ ... гээр хабаадалсана... дэ малай тэжээл ... һаань, һаалишад ... тойгоор ажаллан... зүб гуримаар эмх... лайнгаа ашаг шэ... шье сагта дээшэлү...

Үнгэрһэн янва... магтаалтайгаар ... гүүртын түрүүшүү... маева, Ч. Бальжи... шэд мүнөө хоног ... үнеэдһээ 50—60 ... һү һаана.

Б. Балда...

Хори.

ХҮНДЭШЬЕ ҺААШЬ, СУХАРИНА...

Мастерской соо ороходо шэхэ дүлиирмэ. Заһабарилга дээрэ ажаллажа байһан механизаторнууд сэхэл сүлөөгүй янзатай. Хүн бүхэн ажалаа шанартайгаар, түргөөр бүтээхын хойноһоо оролдоно. Цехын ехэ зал соо заһабарида байһан «ДТ-54», «Беларусь» маркын тракторнууд харагдана. Колхозой нэгэдэхи отделениин тракторна бригадын бригадир нүхэр Каленов бидэнтэй уулзамсаараа механизаторнуудайнгаа ямараар ажаллажа байдаг тухай хөөрэбэ:

—Энэ жэлдэ колхознай ехэ зорилгонуудые табинхай. Тэжээл элбэгээр бэлдэхэ, орооһо тарянай баян ургаса абахабди. Хабарай тарилгада бэлэдхэлые эмхитэйгээр үнгэргэхын тулада механизаторнуудай ехэ хүдэлмэри ябуулна,—гэжэ тэрэ хөөрэбэ.

Нээрээшье Зэдын XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд трактор, хүдөө ажахын машинануудые түргөөр заһабарилжа байнхай. Энэ оной январьһаа эхилээд 5 «ДТ-54», хоёр «МТЗ-5», «С-80» тракторнууд заһабариһаа гараа.

Трактор, машинануудай заһабарилгада бригадна арга хэрэглэгдэнэ. Колхозой хоёр бригадын механизаторнууд өөһэд өөһэдынгөө тракторнуудые мастерской соо асаржа заһабарилдаг. Мастерскойнь хуушан, досоогоо багтаамжа багатайшье һаань, механизаторнууд ажалаа бүтээсэтэйгээр эмхидхэжэ, трактор заһабарилгаяа дүүргэжэ байнад. Олон хүнүүд ажалдаа шалгарба. Нүхэр В. Каленов нэгэдэхи отделениингээ эгээл түрүү механизаторнуудые хургаа даран тоолоно. Залуушуулай дундаһаа Иван Вершинин магтаалтайгаар ажаллажа, бэшэ нүхэдтөө жэшээ харуулаа. Заһабарилгын үедэ нэгэшье үдэр гээгдээгүй, даалгабаря хододоо үлүүлэн дүүргэжэ байгаа. Трактористнууд Николай Кожевников, Н. Шишмарев гэгшэд үдэрэйнгөө даалгабариие 100—120 процент дүүргэнэ. Трактор заһабарилхынгаа хажуугаар тус бригадынхид хүдөө ажахын машина—плуг, сеялкэнүүдэй заһабарилгые дүү... нал.

Колхозой хоёрд... ниин тракторна б... ханизатор Павел ... хүтэлбэрилнэ. Бриг... бан «ДТ-54» трак... рилаа. Эндэ Иван ... Иннокентий Лапин... һайнаар ажаллада... лэхээр. Бухы дээр... хозойхид сеялкэ, ... тэеэ заһабарилж... байнхай. Урда ур... ходоо заһабарилга... гээр ябуулагдажа, ... тээсэ дээшэлээ. ... уламжалан тус ко... гэн зөөри нилээд ... байха юм. Гансал... заһабарида оро... бүхэндэ гаргаша ... һанһаа 150 гаран ... гүүр гаргаша хэ... най ехэхэн алмалт...

Эндэхи меха... ажалаа бүтээсэтэ... хэхэ, мартын 5 бол... гынгаа техникэ, ... бултыень заһабар... гэхэ зорилго таби...

Т. ...

...ЭЙ ДҮН ЮУ ХАРУУЛААБ?

Амжалтаяа арьбадхаха, алдуугаа дабтахагүй

...хада Хориин аймаг... колхоз хамтаруулаг... совхоз эмхидхэгдээ... hайн үүлтэрэй хони ...ажэ, гүрэндөө эрхим ...о, мяха, hү ехээр ту...ой юм.

...ээ энэ совхозойхид ур...йлгоёо дүүргэхын тү...эжэ жэл үнгэрөөд бай...эхэ болоно.

...ЫН АЛХАМ

...ад эбэртэ бодо мал ...үлүүлэн дүүргэжэ, ...тэй болоhон байна. ...ой 1-дэхи, 3-дахи ...үнеэдэй тоо олошо... үлүүлэн дүүргэжэ

...аар 5-дахи фермын... hайн үрэ дүн туйлаа. ...шад 570 үнеэдhээ ...жа, түлжүүлээ. Тии... бүриhөө 99 тугал ...уялгаяа нэрэтэй тү...гэ юм. Тус фермын ...гүүртынхид зуун ...103 тугал абанхай. ...ын hаалишад Е. Ма...hаа 30 тугал, Д. Ба...hаа 21 тугал, залуу ...үн Бато-Шулуун Ван...hаа 17 тугал абаа.

...йнгээ ороондо орохо ...й, бултыень заабол ...аргаар үрэжүүлхые ...ань, январь, февраль ...зарим үнеэдынь бол...до оруулагдаад, но... соо дахин түрэжэ, ...л үгэнэ бшуу. Аба...у ууха хаhадань hай... гарзалуулангүй түл...эжэ оролдоhонойнь ...олоор абтана гээшэ. ...буруу болтороо, мүн ...hайн харууhа, тэжээл...

...хисөөнэй бэрхэ малшан ...нова хожомшог гара... Гончикова 39 буруу...hайнаар харана. Газаа ...э тогоон соо уhа ха...э бүлеэн уhаар уhал...ранай зүйл болон hай...оомо буйлуулжа, ам...оулнэ. Тэдэнь де...н хүйтэндэшье яhа...ануруд болонхой.

...алуулха мал харадаг ...Ринчинова, Б. Радна...омов, Ц. Батуев гэг...стой hайнаар хүдэлнэ. ...Найдан Хонихоев ха... шахамалнуудайнгаа ...эгнүүрые декабрь ...866—900 граммаар ...малынь hаяшаг тус ...320 килограмм шэг... гүрэндэ тушаагдаа. ...иимээр хүдэлhэнэй ...н совхозойхид нёдон...оо түрүүлэн гүрэндэ ...а түсэбөө 100,3 про..., урзанданайхида оро...оцент ехэ мяха гүрэн...шадаа. Тиигээд КПСС-...аймгүйсэдкомой дам...н түгта хүртэhэн бай...амжалтатайгаар эрхил...дүрэн бии гэжэ хэлээ.

hҮН ЮУНДЭ БАГА hААГДАБА?

Малай тоо толгойе олошоруулхатаяа хамта ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэ гээшэ тон ехэ удхашанартай байhаниинь элитэ.

Гэхэтэй хамта совхоз hү гүрэндэ худалдаха үнгэрhэн жэлэйнгээ социалис уялга болон түсэбөөшье дүүргээгүй. Жэшээлхэдэ, hү абаха түсэб миил 71 процент, тэрэниие гүрэндэ худалдаха түсэб 78.8 процент дүүргэгдээ.

Тус совхоз нёдондо үнеэн бүриhөө аяар 237 литрээр бага hү haалhан байна. Урзанда үнеэн бүриhөө 1250 литр hү haагаа. Совхозой hаалиин бүхы 10 гүүртэнүүдтэ хамта 79 hаалишад хүдэлдэг. Үнгэрhэн жэлдэ эдэ hаалишадайнь 40 гараниинь үнеэн бүриhөө 1859 литр хүрэтэр hү, харин гушаад hаалишадынь 1000 литрhээ доошо hү hаагаа.

Совхоз соогоо эгээл томо 5-дахи фермын дүрбэн гүүртэнүүдтэ 35 hаалишад хүдэлнэ. Эдэ hаалишад сооhоо оройдоол хоёрынь: Б-Х. Цыренова, Х. Хайдапова гэгшэд hү hаалгаар, түл абалгаар абаhан социалис уялгаяа дүүргээ. Фермын бэшэ 33 hаалишадынь юундэ социалис уялгануудаа дүүргээгүй гээшэб? Нэн түрүүн hаалишадай дунда ябуулагдадаг эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэриин hула дээрэhээ иимэ байдал тохёолдоо. hаяхан Загастайн, Хүсөөтын, Бүтүүгэй, Бамбын, бэшэшье hаалиин гүүртэнүүдтэ болоhон hаалишадай суглаанууд дээрэ элирүүлэгдэhэнэй ёhоор hү hаалгые дээшэлүүлхын түлөө фермын, совхозойшье хүтэлбэрилэгшэд бодото оролдолго гаргаагүй, тэндэхи ажал хүдэлмэриие мүртэй эмхидхэдэггүй, миил зүндэнь табижархиhан байна. Шалгалтын hаалга оройдоошье хэгдэнэгүй. hүнэй тоо бүридхэлшье тон муугаар табигдаhан байгаа. hү hаалгын үдэр бүриин, арбан хоногой, hара, квартал бүхэнэй дүн гаргагдадаггүй.

Мүнөө шэнэ жэлдэшье эндэ мүртэй хубилалта болоогүй. hаамхай үнеэдтээ силос hайса эдюулжэ, hү шэмыень дээшэлүүлхын орондо Бамбын гүүртынхид тэрэнээ hаагдадаггүй үнеэдтээ, үнгэрхэдөө hубай малдаа гамгүйгөөр эдюулжэ байнхай. Энээнhээ боложо, дарагдаhан силосынь эзэн бусаар гаргашалагдана.

ТҮЛ ГАРЗАГҮЙГӨӨР АБАХА АРГАТАЙ ААД...

Совхозой ажахын гол hалбаринь хонин hүрэг болоно. Мүнөө эндэ 41 мянга гаран хонин тоологдоно. Үнгэрhэн жэлдэ тус совхоз хонидой тоо толгой олошоруулха, нооhо абаха, тэрэниие гүрэндэ худалдаха түсэбөө баhал дүүргээгүй. Илангаяа хонид олоороо hубайржа, түлшье олон гарзалаа. Жэшээнь, 2864 хони, тэрэ тоодо 1000 хурьга үхүүлhэн байха юм.

Февралиин 1-нэй мэдээгээр тус совхоздо 8000 гаран хурьган абтаад байна. Тэрэ тоодо 5-дахи фермын Хулхисөөнэй, Нариң Горхоной бэрхэ хонишод Намжилма,- Цырендоржо Раднаевтан мүнөө үедэ совхоз соогоо эгээл олон хурьга абанхай.

Намар искусственна үрэжүүлгэ хэгдэhэнэй ёhоор эндэ хамта 21 мянга шахуу хурьгад гансахан январь, февраль, март соо абтахаар хүлеэгдэнэ. Хонишод байгша ондо эхэ хонин бүриhөө хурьга абажа, тус бүриhөөнь 3 килограммhаа доошо бэшэ нооhо хайшалха, бултадаа ажахын тоосоондо ороод, элбэг дэлбэг үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ гэhэн уялгануудые абанхай.

Зүгөөр зарим отарануудта хурьгад гарзада орожо эхилээ. Хамта 57 хурьган үхөө. Тэрэ тоодо Цибжитовэй отарада 20 хурьган гарзалаа. Энээниие тэсэхын аргагүй.

АЖАЛ ЕХЭТЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ ОНЬhОЖОРУУЛАГДАНАГҮЙ

Үбэлдөө үнеэдые, мүн шахамал, бэшэшье малые бүлеэн уhаар уhалхада ашаг шэмэнь hураггүй дээшэлдэг байhаниинь мэдээжэ.

Совхоздо оройдоол хоёр газарта: Булагай, Бамбын hаалиин гүүртэнүүдтэ мал тусхай худагhаа насосоор бүлэгдэжэ, бүлеэдхэгдэhэн уhаар уhалагдана. Тиихэдэ бэшэ гүүртэнүүдтэ малынь булагай, нуур горходой хүйтэн уhаар уhалагдаад лэ байна.

Үнеэдые оньhон аргаар hааха хүдэлмэри оройдоошье хэрэгсээгдэнэгүй. Эндэхи бүхы 10 гүүртэнүүдэй алинданшье тиимэ түхеэрэлгэ хэгдээдүй. Гансал Заимкын гүүртэдэ хооhон зал баригданхай. Теэд тэрэнь хэзээ бүтэхэ юм мэдэгдэнэгүй. Тэжээл буйлуулха түхеэрэлгэнүүд алишье гүүртэдэнь үгы. hаалишад ороohо тараанай зүйл тус тустаа бочко, хүнэг сооохоно хэжэ, тэрэнээ бүлеэн уhанда дэбтээжэ, үнеэдтээ эдюулдэг.

Ушар иимэhээ гүүртэнүүдтэ ажалай бүтээсэ тон бага, абтаhан продукциишье өөрынь үнэ сэн тон ехэ зандаа. Энээн тушаа совхозой хүтэлбэрилэгшэд, фермынхидшье яаралтай хэмжээ абаха бээ тэжэ хүлеэгдэнэ.

Ж. Бадмаев,
манай корр.

Хилын саанаhаа

Чехословакиин Социалистическэ Республика. Прагадахи транспортын, хэлхээ холбооной лабораторидо «Урал-2» түхэлэй тоололгын электронно советскэ машина хабсаргагдажа дүүрэбэ. Зураг дээрэ: «Урал-2» түхэлэй тоололгын машинын дүрсэ.
ТАСС-эй фотохронико.

Н. С. Хрущевой хэлэhэн үгэнүүдэй, мэдүүлгэнүүдэй суглуулбари итальян хэлэн дээрэ гараба

РИМ, февралиин 23. (ТАСС). СССР-эй гадаадын политикын, уласхоорондын байдалда хабаатай асуудалнуудаар Н. С. Хрущевой хэлэhэн үгэнүүдэй, мэдүүлгэнүүдэй суглуулбариие «Лонганези» хэблэл итальян хэлэн дээрэ оршуулжа гаргаа. Итальян хэлэн дээрэ оршуулагдаhан энэ номдо Советскэ правительствын толгойлогшо тусхай оролго бэшэг бэшэжэ үгэhэн байна.

„Агитаторай блокнот"

КПСС-эй Бурядай обкомой пропаганда, агитациин таhагай «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ—гурбадахи номер хэблэлhээ гараба.

Блокнодой түрүүшын хуудаhанда **«Арадай кандидат»** гэhэн бүлэгтэ Яруунын 415-дахи hунгуулиин округоор СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар Бурядай АССР-hээ дэбжүүлэгдэhэн Цэнгэ Буянтуев тухай статья, фотозурагтайгаар хэблэгдээ.

«Хөөрэлдөө хэхэ материалнууд» гэhэн бүлэгтэ КПСС-эй обкомой лекторнүүдэй бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ **Л. Похосоевой** — «Советскэ демократи—дэлхэй дээрэхи эгээл толотомо демократи мүн» гэжэ статья толилогдоо. Мүн эндэ **В. Заикинагай**—«Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын hайндэр» гэhэн статья хэблэгдэhэн байна.

«Агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриин дүй дүршэлhөө» гэhэн бүлэг соо Закаменай «Коммунизм» колхозой агитатор **Т. С. Ардаевагай**—«Хүн бүхэнтэй ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха», Кабанскын совхозой агитатор **М. А. Таракановай**—«Манда гээгдэгшэд байдаггүй», ПВЗ-гэй механо-комплектовочно цехын мастер **А. Трофимовай**—«Мастер хүмүүжүүлэгшэ» гэhэн хөөрөөнүүд толилогдоо.

«СССР-эй Верховно Соведэй урдахи hунгалтаhаа мүнөөнэй hунгалта хүрэтэр Бурядай республикада болоhон хубилалтанууд тухай» гэhэн hонирхолтой мэдээсэлнүүд **«Тоо, баримтануудай»** бүлэгтэ толилогдоhон байна.

Алдарта ойн хүндэлэлдэ

БЕРЛИН, февралиин 23. (ТАСС). Советскэ Армиин 44 жэлэй ойе Германиин Демократическа Республикын ажалшад үргэнөөр тэмдэглэнэ. Эдэ үдэрнүүдтэ гайхамшагта ойдо зорюулагдаhан баяр ёhололой суглаанууд хаа хаанагүй үнгэргэгдэбэ. Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй тэндэ саг зуура байhан частьнуудай, подразделениүүдэй солдадуудтай, офицернүүдтэй Республикын хүн зон, арадай национальна армиин сэрэгшэд уулзаба. Совет сэрэгшэдтэ зорюулагдаhан амаршалгын бэшэгүүд, телеграммануд абтана. СЕПГ-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшэ Вальтер Ульбрихт Германида байдаг советскэ сэрэгүүдэй главна командалагша, Советскэ Союзай маршал И. С. Коневто амаршалгын бэшэг эльгээгээ. Мүн Арадай Палатаhаа, Национальна обороной министрhээ, ГДР-эй гүрэнэй, нииитын бусад организацинуудhаа И. С. Конев амаршалгануудые абаhан байна.

Алдар суута гараhан СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин ударидалгаар дэлхэй дээрэ эгээ хүсэтэй дайшалхы ехэ шадабаритай арми болонхой гэжэ Вальтер Ульбрихт бэшэнэ. Тиигэжэ бүхы социалис оронуудай аюулгүй байха найдамтай тулгуури болонхой гээд В. Ульбрихт үргэлжэлүүлнэ. Манай арадуудай хани барисаае, харилсаа холбооe, манай арминуудай аха дүү ёhоной холбооe саг үргэлжэ бэхижүүлхын түлөө манай парти саашадаашье бүхы зохихо хэмжээнүүдые абаха гэжэ тэндэнь заагданхай.

Советскэ Армиин 44 жэлэй ойдо зорюулагдаhан материалнууд ГДР-эй хэблэлдэ толилогдоно. «Эб найрамдал сахин хамгаалхын түлөө» гэhэн бэшэгые Германида байдаг совет сэрэгшэдэй главна командалагша, Советскэ Союзай маршал И. С. Конев гаргаба. Энээниие «Нейес Дейчланд» газетэ толилhон байна.

Дэлхэй дээрэхи эгээ хүсэтэй арми

ПАРИЖ, февралиин 23. (ТАСС). Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй 44 жэлэй ойдо зорюулагдаhан Ив Моро гэгшын бэшэгые «Юманите» газетэ толилбо. «Эгээл хүсэтэй арми, эб найрамдалай арми» гэжэ тэрэнь гаршаглагданхай. Агууехэ Октябриин социалистическэ революци СССР-тэ шэнэ ёhоной арми эмхидхэхэ эрхэ байдал бии болгоо. Солдадай уялга оюун мэдэрэл хоёрой хоорондохи зурилдөөе социализм иигэжэ усадхаhан юм гэжэ Ив Моро үргэлжэлүүлэн бэшэнэ.

Советскэ Арми—дэлхэй дээрэхи эгээ хүсэтэй арми болоно. Яахадааб гэхэдэ, өөрынгөө бүхы байгуулалтаар эб найрамдалда дуратай гүрэнэй арми байна ха юм. Буу зэбсэг ехээр бэлдэхэ гү, али дайн байлдаа хэхэ хүсэл зорилгогүй хүн Советскэ обществодо байхагүй гээд тэрэ бэшэг соонь хэлэгдэнхэй. Амгалан ёhоор зэргэ оршон байха гээшэ Совет засагай гадаадын политикын гол гуримынь болоно гэжэ Ив Моро бэшэhэн байна. Мүнөөнэй эгээ хүсэтэй буу зэбсэгүүдэй талаар Советскэ Союз дэлхэй дээрэ тон булюу хүсэтэй болонхой бшуу. СССР өөрынгөө энэ хүсые эб найрамдал хамгаалха хэрэгтэ зорюулна. Буу зэбсэг бүгэдөөрөө хүсэдөөр хуряаха дурадхал СССР оруулна гээд тэрэ бэшэг соонь заагдана.

Гитлеровскэ фашизмые бута сохихо, Франциие сүлөөлхэ хэрэгтэ совет сэрэгшэд шиидхэхы үүргэ дүүргэhэн юм. Тиимэhээ совет сэрэгшэдые французууд амаршална гээд Ив Моро тэмдэглэбэ.

Совет сэрэгшэдэй дурасхаалда

БАРУУН БЕРЛИН, февралиин 23. ТАСС-эй корреспондент Е. Башмачников мэдээсэнэ:

Советскэ Армиин 44 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Баруун Берлинэй Тиргартен райондохи совет сэрэгшэдэй хүшөөдэ баглаа сэсэгүүдые табилган болобо.

Берлиндэ байдаг советскэ гарнизоной солдадууд, офицернүүд, сэрэгэй алба хэгшэдэй бүлэнэр тэндэ ошоо. Мүн Баруун Берлинэй хэблэлэй, радиогой, телевидениин түлөөлэгшэд байлсаа.

«Манай Эхэ ороной эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлдэ наhа бараhан совет сэрэгшэдтэ алдар соло» гэжэ бэшэhэн лентэтэй баглаа сэсэгүүдые хүшөөгэй хажууда табиба.

Нэгэ хэды сагай үнгэрөөд байхада Берлиндэ байдаг СССР-эй посольствын, худалдаа наймаанай түлөөлэлгын бүлэг хүдэлмэрилэгшэд Тиргартенэй хүшөөдэ ерэжэ, баглаа сэсэгүүдые табиба. СССР-hээ ГДР-тэ байдаг онсо ба бүрин эрхэтэ элшэн сайд М. Г. Первухин тэдэниие толгойлжо ябаба.

Шухала удхатай дурадхал

ТОКИО, февралиин 23. (ТАСС). Замбуулин дайдые шэнжэлхэ талаар хоёр оронуудай хоорондоо харилсан ажалладаг болохо тухай Н. С. Хрущевой дурадхалые Японой хэблэл гүнзэгы талархалтайгаар угтаба.

Советскэ правительствын толгойлогшын энэ дурадхал саг соогоо хэгдэhэн, шухала удхатай гэжэ нүлөө ехэтэй «Иомиури» газетэ нэрлэнэ. Мүнөө хүрэтэр тохёолдоогүй эрхэ байдалые Советскэ Союзай үүсхэл бии болгоно. Тиигэжэ уласхоорондын шахардуу шанга байдал hуларуулхада туhа нэмэри оруулагдаха гээд тэрэ газетэ түрүү бэшэг соогоо тэмдэглээ.

США Советскэ Союз хоёр харилсаа холбоо тогтоохын түлөө оролдолго гаргаха болоно гэжэ «Асахи» газетэ hанамжална.

Турцида тохёолдоhон байдал тухай

ЛОНДОН, февралиин 23. (ТАСС). Рейтер агентствын корреспондентын Анкараhаа мэдээсэhэнэй ёhоор, үсэгэлдэр Турциин ниислэлдэ гүрэнэй урбалта хэхэ hэдэлгэ гаргагдаа. Энэ тохёолдоhон хэрэгые мэдэхэ хүнүүдэй тоолоhоор, тэрэ хүдэлөөндэ 8 мянган хүн, гол түлэб сэрэгэй hургуулиин hурагшад хабаадаа. Зарим бронетанкова, жандармериин частьнууд тэдэниие дэмжэhэн байна. Этимесудта байдаг Анкарагай радиогой дамжуулдаг түхеэрэлгые ойро зуура эдэнэр абаад байба.

Энэ хүдэлөөндэ 500 офицернүүд, тэрэ тоодо жандармериие командалагша генерал, президентын гвардиин полковник-командир хабаадалсаа ха гээд тухайлагдана. Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй дэмжэлгээр правительство орон соохи байдалые хинан хаража байна гээд мүнөөдэр үглөөгүүр премьер-министр Иненю Анкарагай радиогоор мэдүүлгэ хэбэ. Корреспондентын мэдээсэhээр, 75 офицернүүд түрмэдэ хаагдаа.

...хээр hааха арга боломжонууд хүсэд хэрэглэгдэнэгүй

...убликын колхоз, совхозуудта гүрэндэ hү худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ

...62 оной февралиин хоёрдохи 10 хоног соо

...маг	Бүхыдөө худалдагдаhан hүн (тонноор): 1961 оной февралиин хоёрдохи 10 хоногто	Бүхыдөө худалдагдаhан hүн (тонноор): 1962 оной февралиин хоёрдохи 10 хоногто	Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада hүнэй бүхыдөө худалдагдаhаниинь (процентээр)
...-Кударын	43,6	54,4	125,0
	142,3	136,3	96,0
...най	69,8	55,4	80,0
	108,3	106,8	97,0
	75,3	103,9	138,0
	62,7	57,4	90,0
...ай	59,4	56,6	96,0
	50,8	86,8	170,0
	60,8	60,1	98,0
	137,2	98,5	72,0
...эбэрэй	149,7	120,3	80,0
...алиин	35,3	36,9	105,0
	128,7	129,7	108,0
...тайн	81,3	78,5	97,0
	86,6	106,2	122,0
	7,9	13,2	167,0
	—	0,8	—
...айгалай	1,3	2,0	154

...оной февралиин ...хадта колхоз, сов...hү абаха, тэрэниие ...удалдаха түсэбэй ...тухай мэдээн газе...үнөөдэрэй номерто .... Энээн дээрэhээ ...олонхи ажахынууд...га ехэхэн гээгдэлдэ ...даа. Имагтал энээн..., гүрэндэ hү худал...социалис уялгашье ...эгүй. Жэшээлхэдэ, ...20-ной мэдээгээр ...рүүшын кварталай ...ройдоол 41 процент ..., Кяхтын, Мухар...Заиграйн, Баргажанай аймагуудай колхоз, совхозуудта hүн бүришье бага худалдагдаhан байна.

Юун дээрэhээ, яахадаа гүрэндэ hү худалдаха түсэб, уялга дүүргэгдэнэгүйб? Сэхынь хэлэхэдэ партиин олонхи райкомууд, аймгүйсэдкомууд, колхоз, совхозуудайшье хүтэлбэрилэгшэд hү hаалгые дээшэлүүлхэ, тэрэниие гүрэндэ ехээр худалдахын түлөө бодото үүсхэл оролдолго гарганагүй. Жэшээнь, Кяхтын аймагые абаад үзэе. Эндэхид үбhэ тэжээлээр яhала элбэг аад. нёдондонойхиhоо hураггүй бага hү hаагаа. Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада аймагай колхоз, совхозууд февралиин үнгэрhэн хоёрдохи арбан хоногто 44 тонноор бага hү hаагаа. Энээнhээ боложо, аймагайхид жэлэй I кварталда хамта 12,7 мянган центнер hү гүрэндэ худалдаха аад, февралиин 20-ной мэдээгээр оройдоол 4417 центнер hү худалдаа гэхэ гү, али түсэбэйнгөө оройдоол гурбанай нэгэ хубиие дүүргээд байна. Энэ үе соо аймагта үнеэдэйнь тоо толгой үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ hураггүй олошороо, тэдэнь үбhэ тэжээлээршье дутаагүй. Гансал аймагай партийна организаци hү hаалиие дээшэлүүлхэ хэрэгтэ бодото анхарал хандуулаагүй гээшэ.

Мүн иимэрхүү байдал Баргажанайшье аймагта үзэгдэнэ. Илангаяа аймагай Курамканай, Дэрээнэй совхозуудта үнеэдые hайнаар эдеэлүүлжэ, зүбөөр hааха асуудал огто мартагдашанхай. Тиимэhээ эндэ hү hаалинь нёдондонойхиhоо хараа байса хоронхой.

Саашадаа иимэ гээгдэнги тулюур байдалые тэсэхэ аргагүй. hү абаха, тэрэниие гүрэндэ худалдаха түсэб, уялгые заабол дүүргэхэ гээшэ ажахы бүхэнэй нангин уялга бшуу. Тиимэhээ энэ гээгдэлые усадхахын тула бүхы партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай, бүхы малшадай анхаралые хандуулха шухала. Мүнөө колхоз, совхоз бүхэндэ үнеэд олоороо түрэжэ байна. hая түрэhэн үнеэдые тусхай рационой ёhоор hайнаар эдеэлүүлжэ, зүбөөр hаахын тула ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд малшад, hаалишадайнгаа дунда эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри ябуулха зэргэтэй. Зарим фермэнүүдтэ малда үбhэ тэжээлыень ёhоор бэлдэжэ, буйлуулангүйгөөр, хайша хэрэгээр үгэдэг ябадалда эсэс табиха саг ерээ. Илангаяа Прибайкалиин, Хориин, Мухаршэбэрэй болон бусадшье аймагуудта иимэ баримтанууд үзэгдэнэ. Үбhэ тэжээлэй килограмм бүхэниие эзэн ёhоор, малда ашаг шэмэ үгэхөөр эдюулхэ хэрэгтэй ха юм. Хаа хаанагүй бүдүүн тэжээлые заабол дэбтээжэ амтаруулаад, ороohо тараанай зүйлые эрхэ бэшэ үйрүүлжэ эhээгээд, эдюулхэ шухала.

Тэрэшэлэн hаалиин фермэнүүдтэ хүдэлдэг зоной ажалые зүбөөр эмхидхэхэ, түлөөhыень гуримшуулха ёhотойбди. Үнеэдые hааха, үбhэ тэжээл буйлуулха, байрыень сэбэрлэхэ, мал уhалха хүдэлмэриие сүм оньhожоруулха хэрэгтэ анхарал хандуулхаар болоо. Түрүү ажахынуудай жэшээгээр малай байрада «ёлочка» түхэлэй түхеэрэлгэнүүдые тодхожо, үнеэдые машинаар hаадаг болохо хэрэгтэй. Тиигэбэл тэндэ ажалай бүтээсэ эрид дээшэлхэ, абтаhан hүнэй үнэ сэншье hураггүй химдарха ха юм.

Удахагүй февраль hарамнай дүүрэхэнь. Саада тээнь нэгэдэхи кварталай дүүрэтэр оройдоол hара үлөө. Энэ үе соо бүхы арга боломжоёо элсүүлэн, эршэмтэй шангаар хүдэлжэ, гээгдэлhээ гараад, hү hаалияа эрид дээшэлүүлхын түлөө тэмсэе.

Республикын колхоз, совхозуудта hү hаалга тухай

1962 оной февралиин хоёрдохи 10 хоног соо

Аймаг	Бүхыдөө hаагдаhан hүн (тонноор): 1961 оной февралиин хоёрдохи 10 хоногто	Бүхыдөө hаагдаhан hүн (тонноор): 1962 оной февралиин хоёрдохи 10 хоногто	Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада hүнэй абтаhаниинь (процентээр)
Байкало-Кударын	68,5	110,5	161.0
Баргажанай	116,8	107,9	92,0
Бичурын	167,1	165,6	99,0
Зэдын	179,2	177,3	99,0
Яруунын	144,7	156,2	108,0
Заиграйн	93,0	93,6	100
Закаменай	80,0	76,9	96
Кабанскын	101,0	124,0	122,0
Кяхтын	217,1	168,5	77,0
Мухаршэбэрэй	298,1	272,6	91,0
Прибайкалиин	65,6	59,9	91
Сэлэнгын	177,5	175,4	99
Тарбагатайн	128,7	126,0	98
Түнхэнэй	189,5	275,7	145
Хориин	145,4	153,7	106

Американска түрүүшын космонавтые ёhолон угталга

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 23. (ТАСС). Информационно агентствонуудэй мэдээсэhээр, түрүүшын американска космонавт Джон Гленн Канаверал тохойдо мүнөөдэр бусажа ерэбэ. Джон Гленн тэндэ США-гэй президент Кеннедитэй уулзаха, аэронавтикын, замбуулин дайдые шэнжэлхэ талаар национальна управлениин шагнаhан медалиие тэрэ абаха юм. Патрик гэдэг авиационно базада ерэжэ, Гленнын самолетhоо буухадань, тэндэ олон хүнүүд сугларанхай байгаа. Тэдэнэр Гленные эльга ташан амаршалба. Аэронавтикын, замбуулин дайдые шэнжэлхэ талаар национальна упралениин директорэй орлогшо Хью Драйден космонавтые түрүүлэн амаршалhан байна. Удаалуулан США-гэй вице-президент Линдон Джонсон амаршалгын үгэ хэлэбэ. Патрик гэдэг авиационно базаhаа Канаверал тохойн туршалгын түб хүрэтэр ошохо замдань 100 мянга тухай хүн зон сугларжа амаршалаа.

Гленнын ерэhэнэйнь hүүлээр США-гэй президент Джон Кеннеди тусхай самолёдоор Канаверал тохойдо ерэбэ. Замуулин дайдын онгосын ниидэлгые хүтэлбэрилэн ябуулhан түбтэ президент космонавт хоёр ошоо. «Элитэ ехэ амжалта туйлаhанай түлөө» гэhэн медаль Джон Гленндэ тэндэ барюулагдаба.

Шог зугаа, шорон үгэ

Уншагшадтаа!

Мүнөөмнай хүн зониие коммунис ёhоной абари зантайгаар, ёhо заншалтайгаар хүмүүжүүлхэ, коммунизмын үе сагта ажаhууха шэнэ хүнэй түлөө түүхэдэ үзэгдөөгүй үргэн далайсатай тэмсэл манай парти үүсхэбэ.

Энэ хадаа манай үдэр бүри хэжэ, ябуулжа байха хэрэг гээшэ, энээниие зааханшье hуларуулжа болохогүй. Тиихынгээ хажуугаар шадаал hаа олон хүниие олон тээhээнь хабаадуулжа, эдэбхи хэшээлыень арьбадхан, тэмсэлэйнь багажа зэбсэгые шэнэдхэн хурсадажа байха бологдоно.

Түрэл партиимнай зааhанай ёhоор хүниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ захяа, заабари үгэхэ, hургуули hудартай болгохо, элдэб янзын зэмэ амасуулхаhаа гадна, ябууд хэлэhэн шог зугаа, шорон үгэ ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Манай байдалда таарахагүй аяг ааша гаргадаг хүнүүдые энеэдэ нааданай хүсөөршье заhажа болохо байhаниинь дамжаггүй.

Бурят арад хэр угhаа энеэдэ наааданда дуратай, сэсэн мэргэн, хүмүүжүүлхы гүнзэгы удхатай оньhон, хошон үгэнүүдээр, дуунуудаар барагдашагүй баян гээшэ. Энэ баялигыень хэрэглэн, «шог зугаа болон шорон үгыншье ашаар» түрэл партиингаа табиhан зорилгые шиидхэлсэхэ хүсэл манай уншагшадта, хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдтэмнай байгаа ёhотой гэжэ лаб хэлэхэ байнабди. Тиимэhээ энээндэ хамсыгаа шамажа, хам оролсыт гэжэ манай газетын бүхы уншагшадые уринабди.

«Шог зугаа, шорон үгэ» гэhэн гаршаг доро гансашье шоо үзэхэ, шобто хараха ушарнуудые шүүмжэлхэ бэшэ, харин манай ажабайдалай hайн hайхан зүйлнүүдтэ уран хурса үгүүлэлнүүд болон зурагуудаа зорюулхада болохо.

Энэ хуудаhыемнай бэлдэлгэдэ шадаал hаа олон хүнэй хабаадаа hаань ехэл hайшаалтай байгаа. Юуб гэхэдэ, «олоороо хэhэн өөгүй» гэдэг ха юм.

Дурсагдаhан гаршагтай хуудаhан хирэ хирэ болоод лэ хэблэгдэжэ байхаар хараалагдана.

Зэлжээтэ хуудаhандаа танай материалнуудые хүлеэнэбди, хүндэтэ уншагшад.

> Коммунистнууд болбол мүлжэгшэдэй ангиин зан заншалые буруушаан, хуушан сагай хара бээз хараhан хазагай үзэл ба абари заншалнуудай орондо коммунис ёhо заншал—бүхы ажалша хүн түрэлтэнэй эрилтэ, эрмэлзэл ба хүсэл бодолые элирхэйлhэн эгээн үнэн зүб, hайн hайхан ёhо заншал дэлгэрүүлнэ.
>
> КПСС-эй ПРОГРАММАhАА.

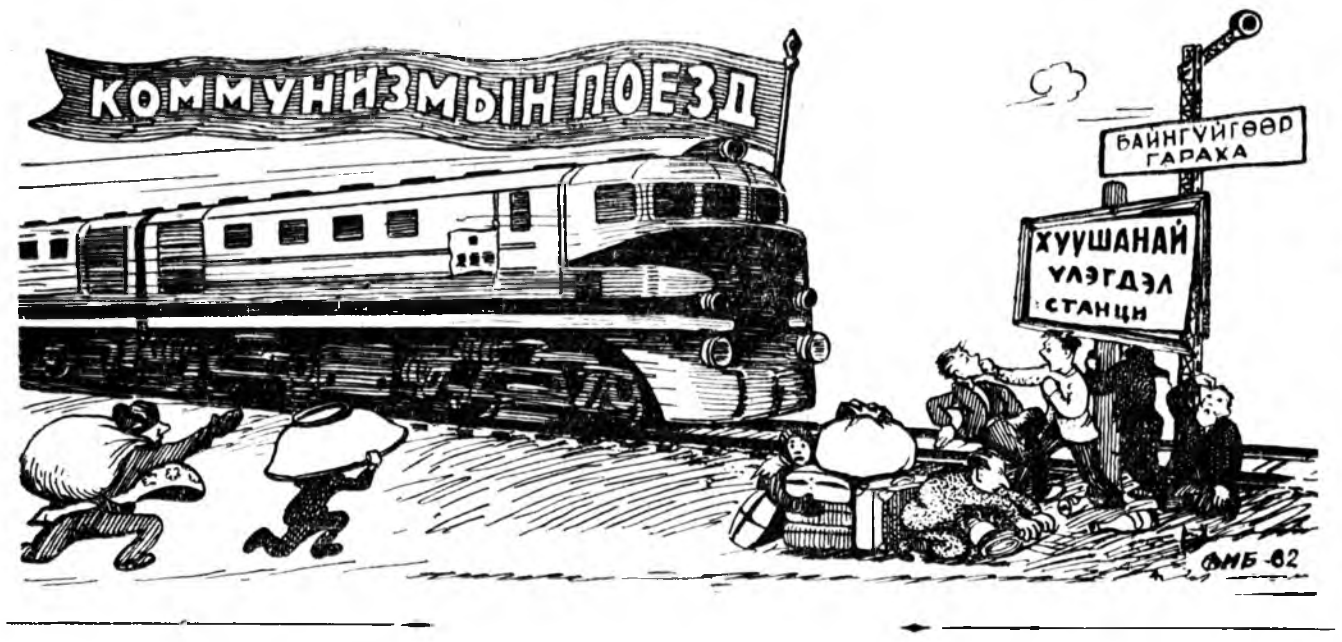

> „Нүхэдүүд, шог зугаа[…] hатайл юумэ хэжэл байда[…] Тиимэ туладань оролдосогүй[…] дэлдэг хүнүүдые заа зуух[…] лоод, хадхаад абахада туhа[…] даг юм. Тиигэбэл бэе хирhэ[…] лэгдэжэ, тунга hайхан ам[…] амилдаг болохо.
>
> Н. С. ХР[…]

УРДА МӨӨР

(Басни)

Мэнэ hаяшаг намарай нэгэ үглөөтүүр, «Беларусь» трактор Хүнтэйн үргэн талаар полевой стан тээшэ тооhо бурьюулан ябаба. Залуу тракторист басаган сэлмэг намарай үглөөдэ баярлан, инаг дуранай дуу дуулажа, тракторайнгаа рулиие бэрхээр залана. Эгээл энэ үедэ «Беларусиин» урда мөөр хойто мөөртөө хандажа: «Ай, хөөрхы! Ши намhаа хэдышье ехэ hаа, намайе заводhоо гарахаhаа хойшо нэгэшье хүсэнэгүйш! Би хайшаа ябанаб, ши хойноhоомнил даханаш. Намгүйгөөр ябаа hаа ши холо ошонгүй, төөрихэш!»—гэбэ.

Иимэ hайрхуу бардам хөөрөөндэнь хойто мөөр гомдобошье, нэгэшье үгэ хэлэбэгүй.

Удаашьегүй намарай бороо хэдэн үдэр жиияса орожо, гол газарай харгы дэбтэжэ, шабар шабхаар дүүрэбэ. Бороогой hүүлээр энэ мүнөөхи «Беларусьнай» гол газарта нэгэ шухала ажал хэхэеэ ошобо ха. Бишыхан урда мөөр шабарта булагдажа, арай шамай харагдажа ябана. Хойто мөөр тэрэниие хойноhоонь адаглан, абяагүйхэн миhэд гэнэ. Нэгэ хонхосог соо бороогой уhан сугларжа, хэмгүй ехэ шабар болоhон байба. Урда мөөр энэ шабар руу ороод, гаража шадангүй шаатдашаба. Тиихэдээ абархыень хойто мөөрөө гуйжа оробо: «Хайрата түрэhэн аха—хойто мөөрэмни, томо үндэр, хүсэтэй ха юмши, намайгаа гаргыш даа. Гуйнаб! Хосорхоо байнаб» гэбэ. Хойто мөөр юушье харюудань хэлэнгүй хүсөө зангидан, урда мөөрөө шабар сооhоо гэдэргэнь татажа гаргаба.

Удангүй урда мөөр хуурай газарта гарахадаа, абаруулhанаашье мартаад, дахин нөөхи тэнэг зугаагаа эхилбэ.

...Хүнүүдэйшье дунда энэ урда мөөртэл адли хүнэй ашаар ябаhанаа ойлгодоггүй хүнүүд байдаг гээшэ.

Р. Аймпилов.

— Тамхяа аhаажа болохо гү?

РАССКАЗ Убгэн залуу хоёр

Бүри hүни байхада Могсохон орохоёо мори шаргаар Бухатын үбэрhөө гарабабди. Үбэлэй янгинама хүйтэндэ шаргымнай үргэбшэ hаласагүйгөөр хахинана. Хара моримнай нэгэ жэгдэхэн догшожо ябатараа, жабар өөдэ үгсэхэдөө гэмэрhэн шэнгеэр үүрhээд, бүри хаясатайгаар, саhа бурьяса хатаршаба.

Дондок үбгэн хүдэлмэриин наhанhаа үни үнгэрhэншье hаа, үшөөл сарюун хүнгэн зандаа. Зүгөөр үндэр наhатай, ульhагүй болоhон бэень хүйтэн жабарта дабагдаад, дааран алдаhан хэбэртэй, хоёр гараараа гүяа альгадана. Дулаан нэхы даханьшье хүйтэ барихаяа болишоhон байба хаш.

Теэд хэдышье үбгэрөө hаа, hанааниинь залуу, зангынь залан зандаа юм. Дулаан гэртээ hуугыт гэхэдэ, үгэ дуулажа үгэдэггүй. Хэжэнгэ хүбүүнэйдээ айшалаад ерэхэм, намайе Могсохон буулгажа үгэгты гээд hалан hандангүй хэды үдэр хэлэхэдэнь, малай hаалиин гүүртые даадаг ехэ басаганиинь өөрынгөө морёор үбгэн эсэгээ намда буулгуулба гээшэ. Би үглөөнэй автобусто хүрэхөөр эртэлжэ гарабаб.

Үүр сайха хирэндэ бидэнэр hуурinай баруун шугыда хүрэжэ ерэбэбди. Тойроод холо харахын аргагүй—бүтүү сагаан үглөөнэй жабар манаржа, тооhо татана. Хүйтэн агаарта аглаг hонорхоншье hаа, байгаали амигүй мэтэ, нэгэшье шэлбүүhэнэй hаршаганаха дуулдангүй. Харин минии ташуураа тамшаалгахада, «тос» гэhэн шанга абяан дуулдаба.

—Аа, Шойдон! Харыш тэрэниие яагаа гайхалтай юм гээшэб. Энэ бүтүү манан соо Үүрэй солбон гараад байнал. Ай, баарhан!— гээд Доржо үбгэн гэнтэ ехэл баяртайгаар дуугараад, hэмээхэнээр намайе тохоногоороо түлхибэ.

Үбгэнэй зангаhан зүг тээшэ эрьен хараад, нээрээ нэгэ ялагар одо обёоржорхибоб. Гайхаhандаа шарга дээрээ hүрэжэ бодоод, урагшаа шэртэбэб. Манан соо яларжа, Үүрэй солбон урга дээрэ гаранхай, ялабхин байба. Энэ одон иимэ бүтүү манан соо яахадаа үзэгдэхэ юм гээд гайхашаа барабаб.

— Энэшни, дэмы байгаагүйл ёhотой,— гэжэ үбгэжөөл хүхюунээр дуугарба.

Теэд би тэрэнэй hанал бодолые хубаалдахаар бэшэ, залуу үеын хүн хадаа огто тиигэжэ сэдьхэбэгүйб. Манай морин энэ үедэ харгыhаа хадуурщоод хатаран ябатараа, ямаршьеб юумэндэ тулажа ерээд, гэнтэ зүг татан зогсошобо. Шарга дээрэ бодоод орбойжо байhан би бэеэ барижа шадангүй, хүнхан тархяараа хүр үрүү гүдаран тангайшалайб. Нэхы дахадаа тушагдаад, нилээд удаахан тэршэлбэб. Гэдэргээ ябажа шаргадаа ошоходом, Доржо үбгэн морёо hөөргэнь сухарюулжа, хүр сооhоо гаргаад байба.

— Энэ тэншүү адууhаншни айлай хорёогой хүр соо орошоно ха юм даа... Үбгэрэгдөөл байна даа, сааш. Зайн гэрэл хараад, мүнгэн мүшэн гээшэ гэжэ ябаха болоходоо юун гэhэн нюдэн болоо гээшэб. Тэрэ Бадмын хашаа дээрэ носожо байдаг гэрэл гээшэ ха юм,— гээд үбгэжөөл гэмэр гүтар гэбэ.

Би түгаарайнгаа гэрэлтэй одые дахинаа шэртэн харабаб. Манан соо хэды хурсаар яларжа байбашье hаань, тэрэниие тойроод hүлэмхи шарахан бүhэлүүр хүреэ хүнэй нюдэндэ арай харагдамаар hолонготожо байгаа hэн.

Энэ хүнэй гараар носоогдоhон бишыхан «одон» үглөөнэй бүтүү манан соогуур гэгээн hаруул гэрэл татажа, шэнэ байдалай шэнжэ, ажалша хүнүүдтэ магтаал болон улам hүртэйгөөр үгалзатан яларжа байба.

Г. Даржаев.

Ана мана хүршэнэр

(Болоогүй хөөрэлдөөн)

Мухаршэбэрэй „Путь Ленина", „Знамя Ленина" колхозууд кукуруза тарилгада муу бэлэдхэлтэй, наг шэбхэ поли дээрэ бага гаргана, саhа тогтооногүй

Хүдөө бэшэгшын бэшэгhээ

Мухаршэбэрэй «Путь Ленина» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Иванов «Знамя Ленина» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Семенов хоёр мохёо халаан, мундуу ехээр хөөрэлдэбэ hэн гэлэй.

Иванов: Зай, нүхэрни, «хатан бэреэ» хадамнаба гүш?

Семенов: Угтамжа багатайт гээд, ууртайхан.

Иванов: Атаа мэсэгүй, ана манахан ха юмбибди.

Семенов: Үрөөhэн бөөри үүритэй болоhондоо түг түгхэн сохилжо байhан түмэр хатуу зүрхэм байрадаа орошобол. Хараалгаашье hаа, ханитай болобо гээшэлби.

Иванов: Болил даа. Намаяа нүхэр бү тата.

Семенов: Кукурузаш хүнжэлдөө нойрсоотой. hэрижэ эбhээлхэ сагынь үшөөл эртэхэн. Амжагдахал байха.

Иванов: Хэды гэжэ тоолонгүй, харин нилээд олон тонно шэбхэ поли дээрэ гаргагдаба. Яhалхан лэ даа.

Семенов: Гектарай хоёр тонно хүрэхэгүй гэнэ гүш даа?! Харин манайхиш баhал тэрэ тойрон хаш.

Иванов: Дуhал бороотой дулаахан зунай болоо hаа, hөөгтэйл кукуруза ургаха, hү тоhон дэлбэрхэ.

**

Кукуруза тарилгада бэлэдхэжэ байhан тухай эдэ хоёр түрүүлэгшэнэрые хөөрэлдүүлбэбди. Болоошьегүй хөөрэлдөөн hаа, бодото байдалыень балшыса бултайлгана.

«Зундаа унтаа, зудтаа үбэлдөө» гэhэн үнэн үгэ үхэр бууhаа холо тудаха бшуу. Часаар гээгдэhэн үдэрөөр хүсэгдэхэгүйл гэжэ hануулхын тэдыдэ энэ «хөөрэлдөө» хэгдэбэ. Зүбшөөлыемнай hурабагүйт гэжэ гомдохогүй бэзэт, хүршэ хоёр хүтэлбэрилэгшэд!

Н. Алдаров.

Халаахай

100 процент

Саарhан дээрэ «100%» гэжэ бэшээтэй байхадань хэнэйшье досоо уужам, баяртай байдаг гээшэ ааб даа. Тиибэ яабашье, абаhаар лэ ехээр баярлаhанай хэрэггүй. Яахадааб? Зарим нэгэн хүнүүд балай ехэ хүлhэ гаргангүй, тэнгэри өөдэ хараад, хүнгэхэнөөр 100% гээд бэшэжэрхидэг лэ. Иимэ бузар баримтатай Тарбагатайн аймагаар ябажа ябатараа тэндэхи «Искра» колхоздо «мүргэлдэшэбэбди».

Мэдээ хүргэхэ үдэр кукуруза таридаг 2 сеялкэ заhабарилагдажа эхилээдүй байба. «Энэ хоёр янданhаа боложо хүнэй хойно орохолтойб. Кукурузын таригдатар бэлэн болоно аабза» гэжэ бодоод, колхозой главна инженер Ионов автогуурhаяа гаргажа, «сеялкэнүүд 100% заhагдаа» гээд хотируулжархиба.

hанаагаа амарhан инженер hандархай сеялкэнүүдээ мартажархёо. «Хуурмаг юумэн хушагдахагүй» гэдэгтэл, нэгэ талаараа тэрэнь уданшьегүй харагдаад лэ орхибо.

Балшыса баригдаhан инженертэ амыень хэн мэдүүлхэ хаб?

А. Борисов.

Коммунизмда орохо замые, мүн тэндэхи байдалые нигэжэ ойлгодог хүнүүд залуу үетэнэй дунда дайралдадаг.

«Эжы, абын буянгаар
Эрмэг гуталаа элеэнгүй,
Ой ухаагаа зобоонгүй,
Одоо жаргалай орондо ерэхэб.
Эдихэб түлөөhэгүйгөөр,
Уухаб зоболонгүйгөөр,
Хубсалхаб мииинтээр,
Хобуушэлхаб хорилтогүйгөөр.
Иимэ сагай ерэхэдэ
Эльгээ хатажа амархаб,
Гүзээгээ барижа хүхихэб
Хэнэй ашаар?—гээ hаань,
Эжы, абын «ашаар гэхэб».

**

Эжы абынгаа ашые
Эрьюулэн харюулха hэшхэлээ
Эды наhандаа бү гээ,
Эрэ хүнэй нэрэ
Бү гутаа гэжэ
Иимэшүүхэн хүнүүдтэ
Эртэхэнhээ hануулая.

Оньhон үгэнүүд

ДҮРБЭН ХҮНГЭН:

Худалша хүнэй хөөрөөн хүнгэн,
Хобууша hамганай үгэ хүнгэн,
Хурдан мориной хүл хүнгэн,
Хамхуул үбhэнэй хиидэхэнь хүнгэн.

ДҮРБЭН hОХОР:

Хойто урдые мэдэхэгүй эрэ hохор,
hургаал эрдэмгүй хүн hохор,
Харалган нюдэтэй хүн hохор,
Хайрлахые мэдэхэгүй ноён hохор.

Бишыхан ф[…]

Эсэгээ голоhон

Ухаалит сэсэн, шандааhалиг хүдэр—ямаршье хүн hаа, байгаалиин жама ёhоор үтэлхын далайе үзэхэ ээлжээтэй байдаг ха юм даа. «Улаан Аха» (Ахын аймаг) колхозой гэшүүн Санжа Патархеевэй эгээл 70 наhан дээрэнь зайлашагүй тиимэ ээлжээн тудаба. Абаhаар нюдэнэйнь хараа бүрүүлтэжэ, үе мүсэнь үбшэлжэ hуларба. Иимэ болоод байхадаа яаха ёhотойб? Түрэhэн хүбүүн Бальжинимындаал түбхын түрүүн үргүүлхэ гэжэ ерээ hааб даа. Эндэ одоол юун гайхал байхаб. Өөрөө тэрэ хүбүүниинь—колхозой бригадир, коммунист. hамганиинь—Зинаида Манханова — баhал коммунист.

Үтэлжэ, үбhэнhөө бүдэрхэ, өөхэнhөө хахаха түйлдаа хүрэхэдөө хүбүүгээ мухамни гэжэ, бэреэ басагамни гэжэ, баруун хойто углуудаа бардам халуун хөөрөөтэй, баяртай хүхюун маhалзажа, зүүн хойто углуудаа зүндөө халуун зугаатай зүгөөргүй оболзожо hууба. Теэд энэ баяр зугаань эгээ хэдыхэн үдэрэй үнгэрөөд байхада, энгэй тэнэг энеэдэн, яршаг хооhон шог шэнги яhанайнь хуудаhаар яншаруулдаг болобо. Бэри Зина яашагүй бээрхэжэ, халтад гэhэн юумэ дээрэhээ хазагананажа, үбгэрhэн хүнэй үе мүсөөшье эльбэхэ бүхэндэнь үгалжа эхилбэ.

Яалтайб иихэдэнь ямбаяа бууpahан таабай? Саhанда даруулhан уула шэнги аниргүй, сагглашагүй ехээр гашуудажа hуудаг, хүлеэтээд үзэхэм хамаагүй—хүбүүн үрэм туhалуужаг, тэсэжэ үзэхэм хамаагүй—тиигэн иигэн үнгэрүүжэб гээд лэ хоног үдэр ходоргобол даа. Теэд солгёон Зинань сортоотой зандаа, хүбүүн үрэнь маргаhан зандаа шортоо байна. «Үбгэн болоод үгсынэш, үтэлжэ ерэхэдээ бүдэрнэш» гэhэн лэ хэбэртэйгээр бэринь гэртэ газаагүй гэмэржэ, гараха ороходонь ганиржал байба. Үнгэржэ ерэхэдээ үрэбтэр үргөө улам бүлюудэжэ, үбгэн абаяа үлдэжэ харшалдаг, гэр сооhоон гэнтэ түлхижэ гаргадаг болобо. Үдэрhөө үдэртэ үнихэн саг соо үргэлжэ иимэрхүү байба. Хараа муудаhан хадам баабайнь халаг хүхы табижа, сэды[…] лахагүй ехэ сэбд[…] тороо уушхархаг[…] тай болобо. hүни[…] hэ нойроо алдаба[…] арга хургаа бэдэ[…] бэриинь анда[…] даадшье туршаба[…] зандараадшье яда[…] бэшэ, боhохо ха[…] гүй түргэдэбэ, [...] хэнь дортожо [...] Бальжинимашье [...] байгаашье өөгш[…] Яаха ёhотой боло[…] хо газаргүй огло[…] хүгүй уншэрхэдө[…] үтли хэды болоо[…] сэеэ зантидажа, [...] hунгаба. Тэнэхэ [...] дэhээр, төөрихэ т[…] hоор хорёод мо[…] хотогор газарта [...] нэрэмжэтэ колхоз[…] hууринда ошожо[…] тэй.

Юрэ бусын ии[…] жэроод, юhэн ү[…] юрьюулээд, арю[…] тиин гэшүүн нэр[…] Патархеевтэнэй [...] зарлаад байхадан[…] мунистнууд юун[…] хаар хооhон зуга[…] hуунаб?! Зүүдэ[…] иимэ зүдэрүү, h[…] гүй иимэ hалих[…] hаахалзажа бай[…] эхин организаци[…] хэр А. С. Галсан[…] та?

Үбгэн хүндэ[…]
Үргэмжэ хэ[…]
Залуу хүндэ[…]
hургаал хэ[…]
үгэ мартаба гүт?[…]
Мүнөө комму[…]
байhан үе сагта[…]
Тушаагүй [...]
Тунгаасагүй[…]
шоо үзэгдэхэ, [...]
ёhотойл.
Түрхэмөө г[…]
Түрэлөө го[…]
гэhэн эрадай [...]
яаhан бэ?

Поэдтэ[…]

(Зугаа шүлэг)

«Хорёо дэлихэдэ
хонид гарадаг.
Хүүр хэлсэхэдэ
Зугаа тарадаг.

hүр[…]
hүрэг[…]
hанаа[…]
зугаа[…]

**

Ургын ургахада,
Ургы ургадаг.
Уhанай урдахада,
Уhан урдадаг.
Энеэжэ байхада
аман ангайдаг,
эбhээлжэ эхилхэдэ,
нойр хүрэдэг.
Гэдэhээ үлдэхэдөө,
юумэ эдидэг.
Гэдэhээ үбдэхэдөө,
эм уудаг.

Наранай гара[…]
үдэр болодог,
наранай орохо[…]
hүни болодог.
Эхэнэрнүүд бу[…]
хадамда гара[…]
Эрэшүүл бул[…]
hамга абадаг.
Энэл даа
минии шүлэг,
Уншыш даа,
нүхэр поэт!

Хабарай шэнжэ

1. Үдэр сагай дулаархада
Үбэлэй хубсаhан элбэгжээ.

2. Хабаржаанай үедэ бии болоол
Колонкын мүльhэн хайлаа.

3. Хабарай наранай элшэдэ
Халуун эдеэн наймаанда.

4. Тарялан дээрэхи саhан
хайлажа,
трактор эгта хэрэгтэй болобо.

Улан-Үдэ хэлэнэ, харуулна

Мүнөөдэрэй телевидениин программа

18.00 — Үхибүүдтэ зорюулагдаhан телевизионно журнал. 18.25—«Краса ненаглядная» гэжэ кукольна фильм. 19.15—«Хочу все знать» гэhэн киножурнал. 19.25—«Восемь дней в «Спутнике» гэжэ киноочерк. 19.35—Союзна республикануудай искусствын мастернуудай концерт. 20.35—«Судьба человека» гэжэ харагшадай уран hайханай фильм. 22.15— февралиин 26-най программа.

Сагай[…]

Гидрометбюро[…] ёhоор, мүнөөдэр [...] торнай үүлэтэйш[…] орохогүй. Баруу[…] наар hалхилха. [...] үглөөгүүр 29—31 градус хүйтэн б[…]на.

Февралиин 2[…] нүүдтэ республ[…] зэргэ үүлэтэй ба[…] гүй. hүниндөө [...] 35—40, бусад а[…] доө 27—32, үдэ[…] дус хүйтэн боло[…]

Редактор
Ц. Ц[…]

Манай адрес, телеф[…]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул Ленин[…]
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. 32-74, ответ. секретаря — 27-37, отделов: парти[…] пропаганды — 24-74, сельского хозяйства и со[…]тельства — 47-59, промышленности и транспорта —35-14, культуры — 34-05, писем и рабселько[…] отдел переводов и корректорская — 35-95. 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культ[…] АССР.

Н00608. За[…]